891.99
Հ-76
ՏՅՈՒՆՎԱՐ է 1961 թ.

ՎԻՊԱ։

ՍԱՆՈՒԹԻՒՆ՝

զերկնային
մարմնոց շարժ
մանց, զլուսա
ւորացն՝ որ 'ի
նմա, և զհաս
տատութենէ
երկրի։

Զքեզ աղաչեմ ով տէր Ցէ սուա.
լեր հետևողու ինձ լերն, լյո.

ՏԵՍՏՐԱԿ
ՀԱՄԱՌՕՏ ԵՒ ԼԻ
ԻՄԱՍՏՆԱԽՈՀ ԲԱՆԻՒՔ.

Արարեալ Հոգելից և Իմաստուն Վարդապետին Յօհաննիսի Երզնկացւոյ, որ և ասի Ծործորեցի. սակս զքանչելապարունեան արարչագործութեանց Ա.Յ., և յաղագս թուոց երկնից, շարժման լուսաւորաց, կարգի տարերաց եղանակաց տարւոյ, և այլոց իրաց բնականաց. ՚ի խնդրոյ զուարթամիտ պատանւոյն Վաղթանկայ կրտսեր որդւոյ Հաւչակաւոր Իշխանին Հայոց՝ Ոմեկայ. Յամի տեառն 1284. Իսկ ՚ի Թուականութեն Հայոց, ՉԼԳ.

Տպագրեալ ՚ի Հայրապետութեն՝ Լուսանկար Մօրն մերոյ՝ Սբյ Գանձին Էջմիածնի՝ Տն ՂՈՒԿԱՍՈՒ Սրբազնատր Կաթղկոսի Ամ Հայոց.

Հրամանաւ Սբյ Աթոռոյն Էջմիածնի ծայրագոյն Նուիրակի և Հիւսիսային կողմանս եղեալ ազգիս Հայոց՝ Առաքելաշաւիղ Առաջնորդի Սանահնեցի Երկայնաբազուկ Արղութեանց՝ Իշխան ազնուայ Տն Յովսէփայ Սրբազան Արք Եպսի, և Հիմնադրի նոր Նախիջեւանու և Գրիգորուպօլու Քաղաքացն Հայոց.

Արդեամբք և ծախիւք ՚ի Հնդիկս ՚ի Մադրաս Բնակելոյ Մեծահամբաւ և Բարեպաշտօն Հայկազնեան վաճառականէն.

Յամի Տն 1792. Դեկտեմբերի 17.

՚Ի տպարանի նորին Բարձր Սրբազնութեն.

Ընդ Հովանեաւ Երկնազանգէտ Սբ Խաչ Վանիցն, որ ՚ի Նորն

ՆԱԽԻՋԵՒԱՆ.

Յառաջաբանութիւն առ բարեմիտ ընթերցողս.

Ահաւասիկ մատուցանեմ իմաստատենչ մանկան ցրդ հայկազունեաց՝ զերկս փառաւորց՝ Աշխատասէր Սբ. Աստուածաբանին մերոյ՝ Երանելույն Յօհաննիսի Երզնկացւոյ, որ և կոչի Ծործորեցի։

Արդ՝ եթէ իցեն 'ի ձեզ սիրահարուէք ծանօթութեանց գրութեան երկնային կամարաձև և խորանանման ձգմանն՝ ըստ գաւէթայ, և շրջանաց նորին, կարէք այսու դիւրաւ լինել հասու. երբև զբանալի՝ մեծապէն գանձուց՝ նախ զսա ունելով 'ի ձեռին. բանալ զայն զարմանագործ և գեղաշուկերտ զդուռն՝ մտանել 'ի նա քննութե, և սքանչացեալ ընդ անճառելի գործս արարչին, բարբառել ըստ Յոբայ, ո՜ արար զմեծամեծս և զանքննելիս և զհրաշակերտս՝ որոց ոչ գոյ թիւ։ Եւ ապա համարձակել մտանել յայլ մեծագոյն և գերապանծ գիտութիւն՝ Ածայնց խորհրդութեանց. Եւ մի ևս սիրել զկուրութիւն աղքատութեան, ոչ 'ի բնէ անտի են բարք՝ աստուածասէր ազգիս մերոյ. յաղագս որոյ և եղիքեալ դանեմք միշտ առաջի ձեր ազգաց։

Եւ զի վայելուչք են մարդոյ ուսմունք. քանզի նովաւ ունիմք մեք զծանօթութիւն ճշմարտութեան, և 'ի ձեռն նր ստանամք զլուսաւորութիւն մտաց. որով կարողանայ միտքն մեր տեսութեամբ մերձանալ առ սքանչելի լոյսն. և խրախոյս բարձնլ աղաղակել թէ՝ ո՜րք զի մեծ են գործք քո Տր. և թէ՝ լի են երկինք և երկիր փառօք քո։ Աստի՝ սխոյժ մտօք հանձնեցաք տպագրութեամբ 'ի լոյս ընծայել զսա,

և

և նուէրել Հայկազունեացդ, որդ զհետ ամբոխի ձգմամբ՝ ուղղապէս առաջնորդող ճանաչման՝ ծիցլան իրաց, ըզ կարգի, դաշակալի, զներգործութեց, և զփոփոխմանէ. Որդ օգտակար պտուղն՝ յորմէ քաղել ունիք, է մակացուին զսկզբանց և արմատոց ամ գոյից՝ թէ թշնամիք անհաշտե-լիք և բարեկամք անքակտելիք՝ կարգեցեալ և կացուցել չորից տարերացս, զյօդուածս աշխարհի, զընթացից լուսաւորաց երկնայնոց զերևութից օդականաց, զզանա-զան կենդանեաց, բուսոց և տնկոց նոցին մանաւան զայէս զառաքինութեան զանհամեմատ գեղեցիկն է, և զմիութեան ամենաշատ զպղութեն, որ է փոխանան ամ ուսմանց. զի զիմաստասիրութիւն խոկումն մահու՝ որ ասացն, անուանեաց։ Քանզի ընտիր իմաստից նպա-տակն է՝ զպանծալի առաքինութեն 'ի մարդն համբարել և զմոլութիւնս արմատախիլ լինելով մահացուցանել. հա-նելով զպատուականն յանարգէն՝ ըստ մարգարէին ե-րեմիայ, և անարգեալ զչարն առութե՝ ընտրելով զբա-րին ճշմարտութեան՝ ըստ եսայեայ.

Արդ՝ մինչ այսպէս համաձայն մարդկային հասարա-նաց գիտութի ճշմարտութե, յայնժամ ծնանի յայսմա-նէ ներքին բաւականութի. Ուր զի՝ ամ ճշմարտութի՝ ինքն ըստ ինքեանէ գեղեցկութի անպատմելի. և ըստ ասից իմաստնոյն՝ է նշոյլ մշտնջենաւոր լուսոյն, և հայե-լի անարատ՝ ած ազդեցութեն, և պատկեր առատութե նր. Ուրեմն այսուհետև անխոնջ պարապմամբ յընթերցումն սորա՝ և 'ի սորին սակս եղեալսն, զծանրաբեռնութիւն մարմնոյ՝ և զբազմահոգութի մտաց 'ի բաց լքցուք. զի լոյս իմաստիցն՝ առաւելապէս փայլեսցի 'ի միտս մեր, և զթե-թևացեալքս միրայցուցէ առ անեղն քաղցրութին ած. զի նա է որ ձգի 'ի ծագաց մինչև 'ի ծագս՝ օգտակար առող-ջութի և զարմանէ զամենայնն քաղցրութի.

Արդ 'ի հարցանելն մեր 'ի յօտար ազգաց՝ թէ առ ի՞նչ ծնեալ եղեմք որդիքս յաշխարհիս, կարողանայ-ցեմք ըստ անաքսամենեսի պատասխանել թէ՝ ծնեալ

եմք

եմք առ նկատել զարեգակն, զլուսին, զաստեղս և զեր-
կինս. Եթէ յայնս ես ոչ կալ և մնալ որպէս կապեալ և
պարաճանդեալ, այլ վերացուցանել զմիտս մեր անդր
ևս, և մտանել ՚ի ներքին կողմն վարագուրին՝ ուր գլուխն
մեր Քս եմուտ, և զհամարձակութիւն մեզ շնորհեաց
՚ի մուտս սրբութեանց արեամբն իւրով, նորոգելով
մեզ ճանապարհ նորոգ ՚ի ձեռն մարմնոյն իւրոյ՝ ըստ ա-
ռաքելոյ, սքանչացեալ ընդ պատրաստեալ վայելչու-
թիւնսն՝ զխնամատութիւնն ընդ առաքինութեանս՝ իբրև
զոսկի ընդ սարդիան՝ սքանչելապէս հիւսողաց, արժանա
նամք համարձակապէս բարբառել՝ ընդ ՚ի յերրորդ յեր
կինս յափշտակելոյն պօղոսի թէ՝ այսուհետև ոչ բարձ
րութիւն և ոչ խորութիւն և ոչ այլ ինչ արարած կարէ
մեկնել զմեզ ՚ի սիրոյ անտի այ, որ ՚ի Քս յս ՚ի տր մեր.

Վասն որոյ՝ և մեր փոյթ յանձին կալեալ ջանամք
՚ի յօգուտ պատանեաց ազգիս մերոյ, և ցանկամք միշտ
զայնպիսի գրեանս տպել ՚ի նորահաստ տպարանի մե
րում, որք ՚ի Սէց և յԵրանելի Վարդապետացն մերոց
իցեն շարագրեցեալք. որք իսկապէս լի են լուսով գի-
տութեան, և պայծառ անսպառ հաճառով և յագեցու-
ցիչք անզգուճելապէս՝ քաղցելոց մտաց. Յորոց զոմանս
մինչև ցայժմ տպագրութե՝ յոսկեաճոյլ աշտանակ լու-
սաւորութեան՝ Սիրելի Ազգիդ մերոյ՝ բարձրացուցաք,
և զայլս բազումս հանդերձեալ եմք տպամբ ՚ի լոյս ածել
Օ՛րս ՚ի յընթեռնուլն. և յօգտելն ձեր ՚ի նոյունս՝
աղաչեմք յիշման արժանի.

Օժանդակութեամբ ոգի՝ Յովսէփ անարժանին
Տէր Աստուածատուր քահանայի հետաքննու-
թեան՝ Տէր-Ստեփանեանց տպագրողի. որ եմ ընդ
Մեծանուն բարեպաշտ ՍԷ Գրիգոր Սրբոյ
նախնի, և աշակերտ՝ Հոգելոյս Հայրապե
տին Սիմէոնի Մեծի, անուանի ջանիւ ՚ի
պայծառացուս՝ Սրբոյ Աթոռոյ եմ.

ՅՍ.

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ

Յաղագս երկնային շարժմանն նուաստ Յօհաննիսի Երզնկացւոյ շարադրելոյ յիմաստնոց բանից. 'ի խնդրոյ [illegible] և եր[illegible] պատանւոյն պարոն Աղթանկայ.

Ամենայն ոք՝ որ զբան որ է ծնունդ ուսմանն մտաց, գրով 'ի քարտիսի կամիցի դրոշմել. պարտի և զնորին պատճառն՝ յանդիման կացուցանել. Զիզի մեր չին ժամանակին ծննդոց մարդկան՝ յօժարուն և սէր խնդրողի բանին, և աշխատանք տանողի խնդրոյն, մի ծածկեսցի 'ի բանասիրաց և յաշխատասէր անձանց. Զի կարօտքն բանի՝ իբրև զերկիր ծարաւուտ՝ զցօղ քաղցրութեանն երկնի խնդրեսցեն. և ապա սպասաւորքն բանի՝ իբրև զամպ ընդունակ ցօղոյ՝ զառեալն յանսահման ծովէ իմաստից և 'ի գետոց հոսմանէ, յաղագս ծուլութեան մի արգելցեն.

Բաստրումս և ես նուաստ Յօհաննէս Երզնկացի աշակերտ Հոգելից Հօրն և Մեծ Վարդապետին Վարդանայ սպասաւոր որ գրոց բանի. 'ի Թվին ՉԼԳ պատահեաց գալ 'ի կողմանս ձեծապահ Թագաւորութեանս աշխարհիս Վրաց, 'ի հռչակաւոր և 'ի մեծ 'ի մայրաքաղաքն 'ի Տփխիս, փայտակարան կոչեցեալ 'ի գիրս պատմողաց. Եւ հանդիպեցաւ խօսիլ մեզ բանս քարոզութ 'ի դուռն եկեղեցւոյն՝ մեծապատիւ և խոնհմամիտ և մեծ իշխան հայոց՝ պարոն Վահրամենին. Զոր շինել էր ձեծասէր և բարի հոգի հայր նորա պարոն Սաձկն.

Եւ էր խօսեցեալ բանն՝ յաղագս երկնային շարժմանն. Վասն որոյ՝ ախորժելի եղև զմարթամիտ պատանւոյն Աղթանկայ. որ էր որդի կրտսեր՝ հռչակաւոր անուան պարոն Սաձկայ. Եւ մայրենի ազգաւ Թոռն մեծի

Մեծի իշխանին Զաւալայ՝ տն Խաչենայ· որդի մօր բարեպաշտի, որ էր բնի օրինօքն զարդարեալ հոգի, և 'ի խըն դեր յորդորող զորդի

Սա խնդրեաց 'ի մէնջ յաղագս երկնի և նորին շարժմանն Յոր հարկեալ յորդորեաց զակարութիւն մեր, և մեծապէս Եպիսկոպոսն Տէր Յօհան․ յազնուա-կան զարմից· և բարեաւհմիկ հարց ծնունդ: Որ և շար-ժեալ 'ի սէրս և 'ի յուսոյ խնդրողաց, և ակն ածեալ 'ի պատուէս շնորհաշուք Տեառն՝ և 'ի դերապատիւ եկեղեցւոյ գլխոյն, 'ի նրբաշաւիղ և 'ի կարովանիտ բանից որ հարցն վարդապետաց մերոց․ և յիմաստախոհ արանց պարզեալ դրեցի համառօտ բանիւ և աշխարհական խօսիւք ձն դիւրաւ հասկանալի լինելոյ ընթերցողաց·

Արդ՝ որ դրէք յաղագս օգտի զսակաւ աշխատու-թեանս մեր· գրեսջիք և զայս նախագրութիւնս, և ըզ բանս յիշատակի անուան խնդրողաց՝ և դրողի սորին․ գրեալ լիջիք և դուք 'ի գիրն կենաց․ Եւ որ ծուլանայ և թողու զսա, ոչ լինի առանց պատժոց․ երբ յոլով աշխատութեանց՝ զիւր սակաւն գին տալ ոչ կամեցող լեալ·

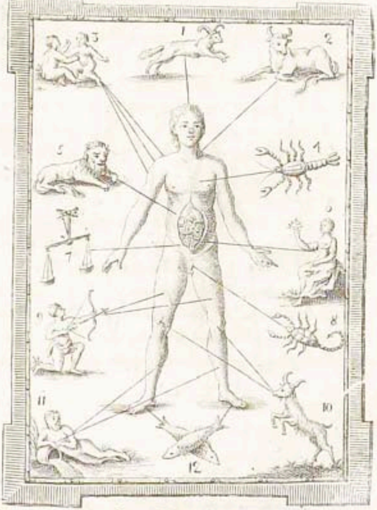

Է և քաղաք՝ յիս սահմանաւ պարագրեալ կան.
յոր աշտարակք՝ կենդանակերպք՝ երկոտասան:
Որք են եօթնից՝ մոլորակացն կայս րան.
Ի մասանցն՝ ազդեն կանուխ՝ ըղձալոյր նոյն:

Յաղագս երկնից եւ չորս՝ էն երկինք, եւ ո՞րպէս իմաստութեամբ յանգոյից եղեն հրամանաւն արարչին. Ա.

ԱՐԱՐԻՉՆ ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԻՄԱՍՏՈՒթեամբ եւ զօրութեամբ արար զաշխարհս ամենայն զերեւելի. Իսկ երեւի զօրութիւն նորա՝ զի յոչընչէ արար զամ արարածս. եւ տեսանի իմաստութիւնն՝ զի գեղեցիկ արուեստիւ յօրինեաց զերկինս եւ զերկիր.

Չորս նիւթ արար նա 'ի սկզբան շինութեան աշխարհի. Հուր՝ եւ հողմ. Ջուր՝ եւ հող. Սոքա՝ ընկերբունք եւ արմատք են ամ գոյից. եւ են հակառակ միմեանց. Իսկ այլ արարածքս՝ ծայրք եւ ծնունդք 'ի սոցանէ յառաջ եկեալ՝ եւ խառնեալ ը միմեանս, յորմէ առեղծան եղականքս, բոյսք եւ կենդանիք. Ի՞ պիտոյ էր այս չորք տարերքս. զի առանց հողոյ ոչ լինէր թանձր մարմին, եւ ոչ առանց ջրոյ՝ շաղղումն եւ միաւորութիւն, եւ առանց օդոյ՝ որ է հողմն, շարժումն ոչ լինէր, եւ ոչ առանց հրոյ՝ գոյն եւ երեւումն. Նշան որոյ՝ առեղծ զամ զգալի եւ նիւթական եղեալքս 'ի հողոյ, եւ դալարացոյց ջրովն. եւ շարժումն 'ի յօդոյն. եւ երեւումն եւ գոյն 'ի հրոյն. Ի՞ այս է զոր ասէ մեծ մարգարէն Մովսէս. Իսկ-ըզբանէ արար նա զերկինս եւ զերկիր. Զի երկինքն՝ երկու էրք է, հուր՝ եւ օդ. Իսկ երկիրս՝ երկու էրք է. հող՝ եւ ջուր.

Իսկ

Իսկ յորժամ ստեղծ զայս չորս տարերս, արու-եստ իմաստութեամբն ոչ երեւեցաւ 'ի ստեղծուածն իւր. Զի հողն ծանր էր՝ զներքի վայրն էառ. եւ ջուրն 'ի վեր հողոյն զետեղեցաւ, եւ օդն որ թեթեւ էր քան զջուրն, 'ի վերայ ջրոյն կայացաւ. Իսկ հուրն որ առաւել թեթեւ էր քան զօդն, 'ի վերայ քան զնա սահմանեցաւ. վասն զի յօդն զինջութիւն ջրոյ կայ: Իսկ քեզ օրինակ բանի-թէ առնուս աւազ՝ եւ ջուր. եւ ձէթ, եւ արկանես յաման մի խեցեղէն, աւազն՝ յատակին նստի. ջուրն 'ի վերայ գայ. եւ ձէթն 'ի վերայ քան զջուրն, եւ խեցեղէն ամանն՝ զամենեսեան 'ի ներքոյ իւր ունի. Նա այսմ նմանութեան եւ չորս տարերս գտանես. Հուրն՝ զի թեթեւ է բնութ եւ շարժուն 'ի վեր ունի, գնդաձեւ շրջապատեալ զայլ երեք տարերսն: Իսկ զի հողն 'ի ներքոյ անկեալ՝ փչեալ փեռեկեալ 'ի վեց կողմն. 'ի վեր եւ 'ի վայր եւ 'ի չորս կողմն երկրի. զհետ հրեղէն երկնի ձեւացաւ. եւ հողմն կարգեցաւ 'ի ծոց նորա որպէս յաման արկեալ: Իսկ եր-կիր՝ որ է հողն եւ ջուրն, 'ի միջոցի երկնից կառուցաւ.

Ահա այս է հրեղէն երկինքն՝ զոր արար Ած յառա-ջին աւուր արարչութեանն. որ բաժանեցաւ յերկու կիսագունդ. Զի որպէս 'ի վերայ երկրի կամարաձեւ է եւ բոլոր, նոյնպէս է եւ 'ի ներքոյ երկրի. Վասնզի հեռի է յերկրէս 'ի վեց կողմանէ: 'Ի վերայ երկրի՝ որպէս տեսա-նես զմիջօրս զայս, որ 'ի վեր է երկինքն յերկրէս. Նոյն-պէս եւ այս չափով՝ 'ի ներքոյ երկրի, ներքին փորուածն եւ ծոցն: Նոյնպէս ընդ արեւելս եւ ընդ արեւմուտս, եւ 'ի հիւսիս եւ 'ի հարաւ. հեռի է երկինք յերկրէ.

Յաղագս Երեւորդ Երկնից, և շրջագայութեան նոցին ըստ օրինակի՝ է. Ա

Արդ՝ առաջին երկին՝ հրեղէնն է, որ ասացաւ. զոր եթեր անուանեն։ Իսկ որ 'ի յետ նորա երկրորդ երկինք՝ հաստատութիւնն է, զոր արար ած յերկրորդ աւուր արարչութեանն։ Զի ասաց ած եղիցի հաստատութիւն 'ի մէջ ջրոցդ, և եղիցի մեկնիչ 'ի մէջ ջրոց և ջրոց. և եղև այնպէս. Զի ջուրն՝ զերեսս երկրի ծածկեալ ունէր. Հրամանաւն այ 'ի մէջ ջրոյն եմուտ օդն որ է հողմն. և վերացոյց զկէս ջրոյն 'ի վեր՝ կամարաձև որպէս խորան, և այսպէս օդն և ջուրն որ 'ի վերայ օդոյն, կոչեցաւ հաստատութիւն. Եւ է այս երկրորդ երկինք՝ 'ի յօդոյ և 'ի ջրոյ. 'ի ներքոյ առաջին և վերին երկնից. որ է հրեղէն։

Եւ է երրորդ երկին օդեղէն, յորում են արեգակն և լուսին և աստեղքն, և երկինք կոչեն զերբ. Ըստ այնմ արար զլուսաւորս և եդ զնոսա 'ի հաստատութեանն։

Եւ այս երեք երկինքս՝ հեռի են 'ի միմեանց. զի որպէս օդն՝ յորում լուսաւորքն հեռի են յերկրէս, նոյնպէս ջրեղէն կամարն հեռի է յօդոյն. Նոյնպէս և հրեղէն երկինն, հեռի է 'ի ջրոյն։

Եւ այս երեք երկինքս անդադար շուրջ գան՝ զերիրաւս. Հրեղէն երկնից շուրջ գալն՝ անտեսանելի է աչաց. և անթուելի համարոց, և անչափելի. Իսկ այս երկինս՝ որ աչաց երևի շուրջ գալն. և լուսաւորքդ տեսանի. աստի իմացաք զվերինն. Եւ թէ անհաւատալի թուի քեզ, թէ որպէս ջուրն դադարի 'ի վերայ օդոյն և 'ի շուրջ գալն որպէս 'ի վայր ոչ հոսի. Քեզ օրինակ որ հաւատաս՝ զամպն տես. զի ամպն՝ 'ի ծովէ և 'ի գետոց առնու զջուրն, և վերանայ. և ածէ անձրև 'ի վերայ երկրի. և թէպէտ ջրովն ծանրացեալ է. այլ առնու և վերանայ զջուրն և հողմք 'ի ներքոյ անցեալ՝ առնել զնոսա

ընդ.

ընդ երկինս. և ոչ թափի 'ի վայր ջուրն. այլ կայ ամե-նազօր հրամանաւն նյ ծրարեալ յօդս. Եւ ըստ անհնար կութեանն նյ, ա՛ձրևէ ուր և կամի. Նոյնպէս և ջրե-ղէն երկինքն որ է 'ի ներքոյ հրեղինին, և վերոյ օդոյս, շուրջ գայ անդադար ով զնն.

Յաղագս երկրի, թէ որպէս շուրջ գան երկինքն՝ երկիրս հաստա-տուն կայ, և երկինքս զդա շուրջէ. Գ.

Ասեն իմաստունքն վասն երկրի, թէ որպէս զսկու-տեղ է. և այլք՝ թէ բոլոր որպէս գդունդ է. Եւ երկինքն պատեալ է զերկիրս, և երկիրս 'ի մէջ կայ. Եւ երկ-նից հողմն՝ որ 'ի ներքոյ երկրի կայ, ի վեր փչէ և ոչ թո-ղու որ 'ի վայր գնայ երկիրս և իւր բնական ծանրութիւն՝ ոչ թողու որ 'ի վեր շարժի. և այսպէս՝ հաստատուն կայ 'ի միջոյին.

Եւ են 'ի մէջ երկրի հրոյ երակք, և է ջրոյ երակք և կայ քամւոյ երակք. Եւ զի երկիրս ծանր է և 'ի վայր հակէ. և հողմն 'ի վեր մղէ, ջուրն որ 'ի միջոյին է, մղի ընդ հողն և յիրար կափչի. և լինի ապլպատակ, և խառ-նայ՝ և պնդի երկրային մարմինս. Ի տեղի ուր հրոյն ե-րակքն կան. ջուրն տաք գայ 'ի վեր. և ուր քամւոյն ե-րակն կայ՝ թէ հնչէ քամին 'ի ներքոյ երկրի, տեղեք որ նօսր լինի՝ յերևք ելանէ՝ և շարժ լինի հրամանաւն նյ, յորժամ կամենայ խրատել զմեզ.

Եւ այսպէս՝ երկինքն իւր արագ շրջագայութըն, ոչ թողու զերկիրս որ 'ի ներքին կիսագունդն իջանէ. Եւ զի երկիրս ծանր է, և ջուրք ծովուն 'ի վերայ երկրի է, նա հողոյն և ջրոյն ծանրութիւնն ոչ թողու որ 'ի վեր տանի. Եւ հողմն որ 'ի ներքոյ կայ՝ ոչ թողու 'ի վայր գնալ.

Եւ թէ օրինակ խնդրես, թէ որպէս կայ երկիրս 'ի մէջ երկնից. քեզ օրինակ ձու հաւուն, բոլոր դեղ-նուցն որ 'ի մէջն կայ՝ է նման երկրիս. և սպիտակուցն

օդոյն նման. և միգն բարակ որ յետ սպիտակուցին է այն ջրեղէն կամարն է, և խեձեալն՝ հրեղէն երկինն. Եւ և այլ օրինակ. 'ի կրետէս կզլին անդամանդ քարեայ տաճար է շինած, և պողպատ երկաթ է պատկեր է արարած. և 'ի մէջն թողած. ծանրութիւն երկաթին 'ի վայր հակէ և զօրութիւն անդամանդ քարին 'ի վեր քարշէ. և կայ այսպէս հաստատեալ՝ 'ի միջոցին 'ի կախ. Նոյնպէս և երկիրս՝ 'ի մէջ երկու կիսագնդին երկնից կայ հաստատեալ բանիւ հրամանին այ. որ ասէ ես հաստատեցի ըզ սիւնս նորա.

Վասն ծովու և ամ ջուրց. Դ.

Երկրորդ աւուր արարչութեանն հրամայեաց ած ասելով. ժողովեսցին ջուրքդ որ 'ի ներքոյ երկնից 'ի ժողով մի. և երևեսցի ցամաքն. և եղև այնպէս և զժողով ջուրցն կոչեաց ծով. Վասն որոյ՝ ասեն իմաստունքն թէ 'ի ներքոյ երկրի. և 'ի մէջն. և շուրջ զերկրօքն ջուրք են յամ կողմանց. Եւ զի 'ի ներքոյ երկրի ջուր է. վկայէ սաղմոսն. նա ինքն 'ի վերայ ծովու հիմունըս արկ երկրի. Եւ 'ի վերայ երկրիս են ջուրք ծովուն. զոր անգնդական ծով ասէ. Եւ շուրջ երկրիս ջուր է, զոր ովկիանոս ծով անուանեն, և յայս ծովս՝ որ շուրջ զերկրաւն է, ոչ նաւ եկանէ 'ի վերայ, և ոչ կենդանի կարէ բնակել 'ի նմա. զի սաստիկ սուր է, և արագապէս խառնմամբ հողմոյն՝ շուրջ գայ զերկրաւս. Իսկ յայս ծովս որ 'ի վերայ երկրիս է, եկանեն նաւք, և բնակին կենդանիք. զի կան 'ի մէջն ձկունք և բլուրք.

⁂

Եւ Թէ՝ զի՞նչ պէտս են այս ամ ջուրքս զոր ասացաք ամ. Ե

Այս է պատճառն՝ զի յամ ինչ՝ խառն է հուրն վասն պիտոյից ։ Զի տունկք և պտղաբերք՝ ջերմութի հրոյն հասանին ։ Ի՟է այն հուրս զոր մարդիկ ունին 'ի պէտս, յայտնի է ։ Այլ և 'ի հարաւոյ կողման կուրի ջերմ է, և սաստիկ տապ. ոչ միայն վասն արեգականն տապոյն այլ՝ բնական հուր խառնեալ է ընդ օդոյն, և իբրև զջուր թանձրացեալ է օդն, զոր հրեղէն ծով անուանեն ։ Ան որոյ՝ արարիչն՝ իմաստութ մեծաւ, նոյն չափովն և կշռով արար զջուրն, զի կացէ ընդդէմ հրոյն ։ Ի՟է մն պատրիկ՝ պիտոյ էր մերին ջրեղէն կամարն, զի մի հողմոյն բնութիւնն՝ որ 'ի ներքոյ նորա կան որպէս ընդ սփինակք, 'ի մեր փչեսցէ՝ և պատառեսցէ զերկնային կամարն ; և կամ յեւր սահմանեալ տեղւոյն 'ի մեր մղեսցէ ։

Որպէս և յայտնի է տեսանել՝ զոր պատառէ հողմըն. որ և զհերձուածն՝ որոտ անուանեմք. Ի՟է զի ջրեղէն կամարն՝ 'ի միջոցի հողմոյն և հրեղէն երկնից, արգել լինի հողմոյն. Ի՟է որպէս զհողմն 'ի վայր արգելէ թանձրութիւն ջրոյն, նոյնպէս և կայ ընդդէմ հրեղէն երկնից, և լինի նմա կերակուր, զի մի կլիցէ աշխարհ 'ի սաստիկ հրոյն ։ Զի 'ի ջերմութենէ արեգականն՝ և 'ի հրեղէն երկնից, կիզեալ այրէր աշխարհ ։ Վասն այսորիկ ջուր ծովու՝ արեգականն կերակուր լինի, և այլ լուսաւորացդ ։ Նոյնպէս և ջրեղէն երկինն՝ հրեղէն երկնից դիմակ լինի ։ Ի՟է զի որպէս լոյս ճրագին, պատրուկաւն զձէթն ծծէ ; և պակասեցուցանէ ։ և բժիշկն՝ սրուակօք զարիւնն ծծէ և քարշէ. այնպէս լուսաւորքդ և հրեղէն երկինն զջուրսն. Ի՟է թէ հատանէր ջուր՝ անցանէր ☉, ոպ 'ի հատանել ձիթին, անցանէ ճրագն.

Իսկ այն ջուրն՝ որ շուրջ զեզերօք երկրիս կայ. արտաքոյ քան զինքն՝ ոչ լերինք՝ և ոչ այլ դաշտաք կան, որ արգել լինի ջրոյն ։ Այլ՝ սաստիկ հողմն խառնեալ

ընդ ջրոյն, և տարածեալ է ՚ի շուրջ զալով՝ մնդէ զեզե. բոլոր երկրի. որ կայ՝ ՚ի վերայ ոչընչի հրամանաւն նոյ.

Ջուր ծովուն վասն էր աղի է. կամ զի՞նչ է պատճառն, որ այսչափ գետք ՚ի ծովն գնան և ծովն ոչ լնու լցեալ, և ջուր չափէն ոչ ելանէ. Զ.

Աստ այն աղի են ջուրք ծովու՝ զի ջերմութիւն արեգականն ծծէ և քաղէ զքաղցրն՝ և զյստակն և զանուշ ջուրսն, և յօդդ հանէ. Եւ որ մնայ ՚ի ներքին թանձր է և աղի և լեղի և պղտոր. Եւ վասն այն մնացեալ ջուրք ծովու. զի զոր տանելով զետոցն յաճելու զայն ծծէ արեգակն և պակասեցուցանէ. Զոր օրինակ թէ լնուս ջուր ՚ի պղինձս, և եփես հրով. շոգին որ ելանէ պակասեցուցանէ զջուրն. Եւ թէ ոչ լնուս ջուր անդնեն պակասի և հատանի. Նոյնպէս իմացիր զսա, որ թէ ոչ մտանէին գետք ՚ի ծով, արեգական ջերմութիւնն սպառէր և հատուցանէր զջուր ծովուն.

Եւ այլ օրինակ քեզ՝ որ գիտասցես թէ զյստակ և զանոյշ ջուրն ծծէ ջերմութիւն արեգականն. վասն այն ջուր ծովուն աղի և դառն է. Ուսեն թէ՝ յորժամ պակասի ջուր նաւորդացն, և ոչ գտանեն ջուր ըմպելոյ, վասն զի դառն է ջուր ծովուն, առնուն զաղի և զդառն ջուր ծովուն, և լնուն ՚ի կաթսայս և եռացուցանեն, և դնեն սպունգս մեծամեծս (այն զոր ամպ ասեն) ի փոխանակ կաթսայիցն՝ և զոլորշին որ ելանէ. ժողովէ սպունգն զհիւթն, և քամելով զայն՝ ժողովեն ջուրս քաղցր և ըմպեն. Է՛ և այս պատճառ, որ ոչ յաճելուն, և ոչ պակասեն ջուրք ծովուն. Զի որ ՚ի վերայ երեսաց երկրի մտանեն գետք ՚ի ծովս և յաճելուն, այն ՚ի ներքոյ երկրի երակօք քամին և ելանեն ՚ի յերկրէ՝ և ՚ի գուշտս աղբիւրանան. և այս որ մտանելով զետոյն յաճելու, ելանելովն աղբերացն պակասի.

Վասն օրէնքն երկնից յորում կան լուսաւորքն. Ը:

Սուրբն գիրն ասէ, թէ որպէս ած զլուսաւորսն՝ և եդ զնոսա ՚ի հաստատութեան երկնից լուսատու լինել. Այս երկինս որ ՚ի յօղոյ է բաժանի ՚ի յութ, եօթն՝ մոլորակայն կոչի, և ութ՝ մոլորագունդ անուանի, զայն որ մոլորականքն են, և թն պտուտակ, և եօթն զօտի և եօթն երկինք անուանեն, և յամէն երկինք է մոլորական մի. Եւ այսն մոլորականքն ՚ի վերուստ ՚ի վայր սկսեալ. Զօհալ. Մուշթարի. Մառեխ. Շէմս. Զօհրէ. Օտարիտ. Կամէր. Այս տաճիկ լեզուաւ անուանքն են. Իսկ ՚ի հայ լեզու, Երեւակ. Լուսնթագ. Հրատ. Արեգակն. Լուսաբեր. Փայլածու. Լուսին. ՚Ի վերոյ քան զամ՛ է Զօհալն, և ՚ի ներքոյ ամ՛ է Լուսինն.

♄ ♃ ♂ ☉ ♀ ☿ ☾

Եւ այն որ անմ՛լոր գունդն է՝ են երկոտասան Կենդանակերպքն. և բոլոր երկինքն՝ է երկոտասան բաժին. և ամէն կենդանակերպ՝ յերկինս իւր տեղի ունի. վասն որոյ՝ և ճանաչեմք զերկիրս երկոտասան բաժին են արարեալ, և ՚ի վերայ կենդանակերպիցն և իւրեանց ընուէն բաժանեալ են. Եւ է աշխարհս՝ մարդակերպ.

♈ Խոյն՝ ունի զգլուխ մարդոյն. և զպարսից աշխարհն.
♉ Ցուլն՝ զպարանոցն, և աշխարհ զբաբելացիս.
♊ Երկուորեն՝ զձեռսն և զուսսն, և ունի զաշխարհն զամէից.
♋ Խեցգետինն՝ զլանջքն և աշխարհ զհայաստան.
♌ Առիւծն՝ զողն և կողքն, և աշխարհ զասիայ.
♍ Կոյսն՝ զներքին որովայնն, և զաշխարհ զելլադացիս.
♎ Կշիռն՝ երկու կուշտն, և աշխարհ զլիբիայ.
♏ Կարիճն՝ անդամքն, և աշխարհ կրետացիս.
♐ Աղեղնաւորն. բարձքն և երանքն, և աշխարհ զիտալիայ.
♑ Այծեղջիւրն՝ զերկու ծունկսն, և զաշխարհ զասորեստան.
♒ Ջրհոսն՝ սրունքն. և զաշխարհ զեգիպտոս և զլիւիա.
♓ Ձուկն՝ զերկու թաթ ոտիցն, և աշխարհ զհնդուստան

Իսկ է երկոտասան կենդանակերպքն յերկինս՝ երկոտասան ամսոց տարւոյն, և ամէն կենդանակերպ է երեսուն աստիճան, որ է երեսուն օր ամսոյ. Իսկ է բոլորանդակ երկինքն՝ երեք հարիւր վաթսուն աստիճան, որ է երեք հարիւր վաթսուն օր տարւոյն. Իսկ՝ աւելի աւուրքն որք հինգ օր՝ այլ մանրամասնից հաշիւ կայ՝ այն անտի լինի.

Իսկ գիտասջիր զի երկնից ՚ի շուրջ գալոյն լինին ժամքն՝ որք քսան և չորս պահ աւուրքն. և ՚ի ժամուցն լինին աւուրքն, և յօրերոյն՝ շաբաթքն, և ՚ի շաբաթնոյն՝ ամիսք, և յամսոյն՝ տարիքն, և ՚ի տարեացն լինի ժամանակն. Իսկ է ժամանակն ծնունդ շարժման շրջադայութեան երկնից.

Թէ որպէս շարժի և շուրջ գայ գունդն երկնից. և որպէս գնայ արեգակն և լուսին և աստեղքն. Բ.

Նաև թէ կամիս գիտել թէ ո՞րպէս ՚ի շուրջ գայ երկինքն և յայն շուրջ գալն թուելով համարին ժամքն և աւուրքն, է պատճառ շրջել երկնից. յորժամ կէս կենդանակերպ ՚ի վեր գայ ՚ի վերայ երկրիս, որ է կէս կենդանակերպն տասն և հինգ աստիճան. և տասն և հինգ աստիճանն պահ մի, որ է ժամ մի. և երբ լման կենդանակերպ մի գայ ՚ի վերայ, եղաւ յորէն երկու պահ.

Իսկ հասկացիր այս օրինակաւս. համարեայ թէ գարունն է՝ և արեգակն ՚ի Խոյն. Երկու ժամ պահն Խոյն գայ ՚ի վեր, երկու ժամ պահ այլ Ցուլն, երկու ♈ ♉
ժամ Երկուորեն. երկու Խեցգետինն, երկու Առիւծն, ♊ ♋ ♌
երկու պահ այլ Կոյսն. Այս վեց կենդանակերպս՝ ՚ի ♍
երկոտասան պահ աւուրն գայ ՚ի վեր ՚ի տիւն, և այսպէս երեկոյն լինի, և Խոյն մտանէ ընդ արևմուտս ՚ի ներքև կիսագնդոյն, և Կշիռն ելանէ յարևելս, և այսպէս ♎
հետ Կշռին՝ վեց կենդանակերպն այլ ՚ի վեր գայ, մինչև ՚ի լոյսն ՚ի երկոտասան պահ գիշերոյն, և լինի ընդ օրն և

ընդ

ընդ գիշերն քան և չորս պահ։ Իսկ դարձեալ՝ Խոյն եղանէ. որ արեգակն 'ի նմա 'ի յինքն կայ. այս մին կենդանակերպական խմոցեր գրկատամանն.

Իսկ զի՝ հանապազ վեց կենդանակերպ 'ի վերոյ երկրիս լինի, և վեց 'ի ներքոյ. Իսկ ընդ օրն, և ընդ գիշերն մին շուրջ գայ երկինքն. Իսկ արեգակն և լուսինն և աստեղքն զինի իւր 'ի շուրջ ածէ.

Որպէս օրինակաւ ցուցանել, թէ արեգակն և այլ լուսաւորքս ընդ արևելս ելանեն. Ժ.

Բայց գիտասցես և զայս, զի երկինքն՝ յարևելից յարևմուտս շրջի. Իսկ արեգակն՝ և լուսինն և աստեղք յարևմտից յարևելս գնան, առ 'ի շեղ ընդ հիւսիսոյ՝ ընդ հարաւ խոտորեն. և դարձեալ 'ի հիւսիս՝ բարձրացեալ ելանեն և լուսաւորքս հակառակ երկնային շարժմանն. Զոր օրինակ մարդ առանէ 'ի գետ, և 'ի ջուրն 'ի վեր գնայ. գետն յորում է՝ փութով անցանէ և գնայ. և մարդն՝ 'ի ջուրն 'ի վեր փոքր փոքր կարէ գնալ. Կամ զոր օրինակ՝ թէ մրջիւն գնաս 'ի վերայ ջաղացին քարին, յոր կողմանէ քարն 'ի շուրջ գայ, մրջիւնն ընդդէմ հակառակ նմա 'ի մին այլ կողմն շարժի և գնայ. Զի արագ շրջագայութիւնն երկանին յետս դարձէ զնա, և նա 'ի հարկէ 'ի մին այլ կողմն ընթանայ. և երկանն իւր արագութեամբն տանի զնա ընդ իւր շրջելով.

Ուսանիս և զայս 'ի լուսնէն, զի յորժամ նոր ծնանի, առնու է մնանէ յարեգականն, յարևմտից կողմն երևի և օր քան զօր դէպ յարևելս առնէ զգնացսն. Իսկ երբ հնգետասան օր լինի՝ որ լուսին առնու, յարևելս երևի.

Նշան ունիս թէ այն՝ որ յամէն օր կու ելանէ յարևելից, և մտանէ յարևմուտս. այն՝ երկինքն է որ զնա ընդ իւր տանի և պատէ զաշխարհ. Այլ ինքն՝ իւր գնացիւքն ընդ արևելս ընթանայ. Իսկ այլ վկայ քեզ՝

զարեգական ընթացքն. զի կենդանակերպքն 'ի կարգի և
'ի կէս են ընդ միմեանս. Խոյն՝ և ցուլն՝ եկամուտն և այն
Եւ արեգակն կատարէ զխոյն՝ և 'ի ցուլն մտանէ. և ըզ ՐԾ
ցուլն վճարէ՝ և յերկուորսն մտանէ. և այսպէս 'ի տարին II
վճարէ զերկինսն, և զերկոտասան կենդանակերպսն
Եւ այն զոր ասեմք, թէ յամէն օր կու երթայ յարևե
լից, և մտանէ յարևմուտս. այն երկինքն է որ զնա
կու բերէ.

Յաղագս Չորս Եղանակաց Տարւոյն : Ժ.

Եւ այլայլ շարժումն և ընթացք լուսաւորացդ. որ 'ի հիւսիսոյ 'ի հարաւ իջանեն և 'ի հարաւոյ 'ի հիւսիս ելանեն. և աստի լինի չորս եղանակ տարւոյն. գարունն՝ և ամառն, աշունն՝ և ձմեռն. Զի չորս կողմն է աշխարհի, արևելք և արևմուտ, հիւսիս և հարաւ.

Եւ որպէս բաժանեալ են իմաստունքն զաշխարհս՝ երկոտասան բաժին. և մէջ աշխարհի՝ զհնդքն հնդիկս ասեն. Եւ 'ի հնդուստանէ դէպ 'ի կողմն հարաւոյ չորս բաժին աշխարհիս այն է՝ որ անմարդաբնակ է և անշէն, զի սաստիկ ջերմ է և հրախառն օդ. վասն որոյ՝ այրեցեալ գօտի ասեն. Եւ 'ի հնդուստանէ դէպ 'ի հիւսիս՝ եօթն բաժին է այս միջոցս և է բարեխառն, և առողջ հաւնոյ և մարդաբնակ և շէն աշխարհ. Եւ որ յայս եօթնեանս յայնկոյս է 'ի կողմանս հիւսիսոյ, 'ի սաստիկ ցրտոյն և 'ի սառնամանեացն՝ անբնակ է 'ի մարդկանէ և ըշտեմարան և տեղի է ցրտոյ, և սառն օդոյ և հողմոց.

Եւ զի կողմն հարաւոյ՝ հուր է ջերմ, տօթ և տապ է. վասն որոյ՝ այն աշխարհի մարդիկքն յաճախ ջերմաթենէն՝ ով արջասպով ներկած՝ են թխացած.

Եւ այժմ զի գիտասցէր զչորս կողմն աշխարհիս. և այլ իմասցիր. զի այն երկոտասան կենդանակերպքն որ յերկինս են 'ի վերայ աշխարհիս բաժանեալ են. Զի յոր ժամ 'ի Խոյն մտանէ արեգակն՝ ուտապայ պահամայ

լի

լինի։ Խոյն 'ի մէջ երկնիցն է. և իւր դիմաց՝ կէսն է յա-
րևմուտս. վասն այն օրն և գիշերն հաւասար լինի 'ի
գարնանամուտն. և յորմէհետէ տիւն՝ յամէն օր մասն
մի աճէ. զի արեգակն՝ բարձրանայ դէպ 'ի հիւսիս յա-
♈♉ մէն օր մասն մի, երեք կենդանակերպովն. Խոյ՝ Ցուլ՝
♊ Երկաւոր, և զ. բնաւ եղանակ լայ. Զի 'ի սկսանել գար-
նան եղանակի՝ արմատք և բոյսք սերմանեն, մարդիք
զուարճանան, ծաղիկք պայծառանան, և անասունք, և
թռչունք 'ի ծնունդս գան. Եւ այս երեք կենդանակեր-
պովս՝ գնալով ընդ հիւսիս՝ և 'ի վճարել գարնան եղա-
նակին՝ մտանէ արեգակն 'ի Խեցգետինն. տևէ սարա-
տանն. և սկիզբն լինի ամառան եղանակին և լինի յայնմ
օրն հնգետասան ժամ. և գիշերն ինն. և յամենայն 'ի
հիւսիսակողմն երեք ամիս՝ կենդանակերպովն որ է
♋♌♍ Խեցգետին՝ Առիւծն՝ և Կոյսն, առնէ զեղանակ ամա-
ռան, յամենայն օր մասն մի ցածնալով. Եւ զի 'ի հիւ-
սիսոյ կողմն է յայնժամ արեգակն, ցուրտն հալածէ 'ի
ներքոյ երկրի. և զօդն՝ որ 'ի վերայ երկրի ջեռուցանէ.
և զխոնաւ գիջութիւնն՝ որ 'ի ներքոյ երկրի է ծծէ. և
զերմանիս և զպտուղս պարարեալ այնդէ և հասուցանէ.
Եւ 'ի վճարել զամառան կենդանակերպսն՝ մտանէ 'ի
♎ Կշիռն. և սկսանի այնուհետև աշունն. և լինի քաղցրա-
խառն և միջակ օդն. և դարձեալ հաւասարին տիւն և
գիշերն. և ապա փոքր փոքր ամենայն աւուր մասն մի
խոնարհի, և իջանէ ընդ հարաւ. և փոքրանայ օրն, և
ցրտանայ օդն, և զ.ջ մտանէ 'ի յեղանակս ձմերան. Եւ
'ի հեռանալ արեգականն ընդ հարաւ, և 'ի ցածանալն՝
գիշերքն մեծանան, և հիւսիսային հողմն զօդն սառուցա-
նէ. և հնչեն հիւսիսային սառնամանիքն, և լինի ձիւնա-
բեր բերմունք. Եւ այս՝ վասն այնորիկ լինի, զի արեգա-
կանն ջերմութիւն 'ի հարաւ է 'ի ցած դիհն, և հիւսի-
սային հողմն զօրացեալ հալածէ, զհարաւային ջերմ օդն
'ի ներքոյ երկրի արգելեալ փակէ. և սառուցեալ այնդէ
զերեսս երկրի. Եւ վասն այնորիկ աղբերակունքն՝ ձմե-

ռն

արն ջերմ և տապ բղխեն. զի արեգականն ջերմութիւն և հարաւոյին հոյն զօրութիւն՝ 'ի ներքոյ երկրի մանկ ջեռուցանեն զինութիւն ջրոյ. Այլ և յամառնային նշանակն՝ որ արեգակն 'ի հիւսիս բարձրանայ՝ զջուրսն հալածէ, և 'ի ներքոյ երկրի փակէ. և վասն այնորիկ աղբերսն սառն և ցուրտ բղխեն.

Յորժամ այս երեք կենդանակերպսն կատարեցձմեռն, որ է Այծեղջիւրն՝ Ջրհոսն՝ և Ձուկն, մեծ ♑ ♒ ♓
մասն աճէ, և բարձրանայ և հասանէ 'ի մէջ երկնից, և 'ի խոյն. որ և գարուն լինի.

Եւ այսպէս ծանիր զշրջանն երկնից, և զգնացս լուսաւորացն, և զփոփոխումն եղանակացն.

Վասն եօթն գօտեացն՝ որք ասին եօթն պարունակք. և կոչէ եօթն երկինք. ԺԷ.

Այս եօթն երկինքս՝ եօթն Մոլորակացն տեղի են և մոլորականքն այսոքիկ են. Զօհալ, Մուշթարի, Մառեխ, Շամս, Զօհրայ, Օտարիտ, Լուսին. ♄ ♃ ♂ ☉ ♀ ☿ ☾

Իսկ յորժամ յերկրէս 'ի վեր խնդրես, Առաջին գօտին Լուսինն է. որ կոչի հոռոմերէն սիլինոս. փռանկերէն լունայ. տաճկերէն ղամար. և հայերէն լուսին. և է մօտ երկրիս քան զամ աստեղս և իւր գնացից աստիճանքն նուրբ է և կարճ. Զի իւր կամարն փոքր է քան զամ լուսաւորսն. կենայ յամէն աստեղծանսն՝ երկուժամ, պակաս չորս մասն. և 'ի կենդանակերպսն՝ երկու օր և կէս. Զամն և ինն օր և կէս վճարէ զամ երկինքն և նոր ծնունդ առնու. և լինի ինորէ 'ի նոր քսան և ինն օր և կէս. ☾

Երկրորդ գօտին՝ որ 'ի վերոյ լուսնին, Փայլածուն է. ☿
հոռոմերէն եռմիս ասի. զալմատերէն միրզուռուշ. տաճկերէն օտարիտ՝ և վճարէ զիւր երկինքն 'ի տասն ամիսն.

Երրորդ գօտին՝ Լուսաբերն է հոռոմն ափրոդի- ♀

տէս

տէս ասէ. փռանկն վէնուս վէներուս. տաճիկն զօհրայ. 'ի տասն ամիսն վճարէ և գա:

☉ Չորրորդն՝ Արեգակն է. հոռոմն հելիոս ասէ. փռանկն սօլ. տաճիկն շամս. և երեսուն օր կենայ 'ի կենդանակերպն:

♂ Հինգերորդն՝ Հրատն է. հոռոմն արէս ասէ. փռանկն մարոշ. տաճիկն միրրիխ. քառասուն օր կենայ 'ի կենդանակերպն:

♃ Վեցերորդ՝ վերև Հրատին Լուսնթագն է. հոռոմն զեւս ասէ. փռանկն յուպիթէր. տաճիկն մուշթարի. 'ի մի ամսին երկոտասան օր կենայ:

♄ Եօթներորդ՝ վերև լուսնթագին՝ Երևակն է. հոռոմն կռոնոս ասէ. փռանկն սաթուռնուս. տաճիկն զօհալ. սա 'ի մի ամսին կենայ երեսուն օր, և 'ի երեսուն ամին պատէ զերկոտասան կենդանակերպսն:

Յաղագս օդոյն որ է հողմն, որ առնէ ձայն: ԺԲ

Այն սքանչելի արարչեան՝ զմին բնութի իրացն 'ի բազումս բաժանէ. և բազում անուանմնք կոչէն. Օդ 'ի չորս տարերացն մինն քամին է. որ օդ ասեմք. և այս մինն՝ յեղացեղ անուանս ունին. Օդ ի ասի հողմն՝ քամի և օդ. Այս ատի լինի ամպն՝ ձիւնն, եղեամն. աղեղն՝ որ լինանէ, որոտն, շանթերն, յոլմունք, և փայլակն, և այլ բազում իրք:

Թէ ուստի՞ լինին այսոքիկ ՚ի յօդն և արդեօք. ԺԳ

Երկու գոլորշիք որ ելանեն յերկրէս ՚ի վեր՝ որ ասեն բուխար. և ՚ի վեր բարձրանան՝ նոքա և անտես աչաց. մինն գէճ է, և միւսն չոր. Այն որ գէճն է յաղբերաց՝ ՚ի գետոց և ՚ի ջրոց ելանէ. և այն որ չամաքն է ՚ի չոր և ՚ի ցամաք գոլորշեացն լինի, և ՚ի հողմոյն որ զծուխ վերանայ. Այն որ գէճն է՝ անտի լինի բոլոր սառնամանիքն՝ ամպք՝ անձրևք ձիւնք կարկուտք և այն որ չոր գոլորշին է՝ որ է բուխարն յաշխարհէս, անտի լինի ամպի ամպի հողմք՝ որոտմունք՝ փայլատակմունք՝ կայծակն՝ հրձգութիւն, և այլ որ ինչ սոցին նման է.

Զի՞նչ է Բոցն. ԺԴ

Բոցն ՚ի զօրութենէ ամպոյն է. զի յորժամ օդն թանձրանայ, բոց դառնայ. և է բոցն քան զօդն թանձր և քան զամպն նօսր. և ունի սակաւ մի գիջութիւն, որ խոնաւութեանն է զերեսս երկրի. զոր կոչեմք և մառախուղ.

Զի՞նչ է Որոտն և Կայծակն. ԺԵ

Յորժամ հողմն որ է քամին՝ բռնութեամբ հնչէ՝ և ՚ի մէջ ամպոյն մտանէ, յայնժամ զթանձր ամպն պատառէ, և լինի ձայնթմունք ՚ի պատառմանէս. զոր և որոտ անուանեմք. և ՚ի հողմոյ յերար շփելոյն և ՚ի ձնշելոյն հուր փայլէ, զայն փայլատակումն ասեն և կայծակումն. Զի հուրն յոյժ արարածս խառնէ, և առնլի յօդդ. և երբ հատանի հուրն յամպոյն, թէ թանձր ելանէ, յերկիր անկանի և վնաս առնէ. և թէ նօսր ելանէ՝ ոչ թողուն օդքն յերկիր, այլ ընդ օդն ցնդի անվնաս.

Ձկան՝ որոց էր ուղևնին և խոյս։ Ժ.Զ.

Բանզի ձմեռն ամպն նօսրացեալ է․ զի ձմեռն հիւսիսային հողմն հնչէ, այն նօսրացեալ զամպն, և առեալ դառնայ ամպն․ զի հարաւային օդն է որ թանձրացուցանէ զամպն․

Ընդէ՞ր ձիւն սպիտակ է որպէս աղ։ Ժ.Է.

Բանզի 'ի թանձրութենէ ամպոյն՝ և 'ի բռնութենէ հողմոյն՝ չկարէ անձրևն 'ի վայր հոսիլ․ իսկ 'ի դողոյն՝ և 'ի պատառելոյն թուլանայ հաստատ, և արկանէ զանձրևն․ Եւ զոր օրինակ մայր՝ զմանուկն յորժամ ծնանի, մեծամայն զառայ, և մէծ այն զառայ, զի զհողին յիւրն քարշէ․ որ զմնչական երակն ունէ, և զմանուկն 'ի վայր բերէ և ծնանի․ Այնպէս և երկիր սառուցեալ և պաղեալ է 'ի ձմեռնային ժամանակս, և պնդեալ բնութիւն հողոյն․ մի այնորիկ՝ պէտոյ է ձայն որոտալոյն, զի թուլասցի բնութիւն հողոյն և բոյսք և սերմանիք յերկրէ 'ի վեր ծնանիցին, և ծառքն ծաղկին փթթեսցեն․ և այս՝ 'ի ձմեռնային կապանացն 'ի բաց արձակին․

Յաղագս Ձեան և Եղեան։ Ժ.Ը.

Յորժամ արեգակն 'ի հարաւային կողմն ցածանայ 'ի խոնարհ, յայնժամ հիւսիսային կողմն զօրանայ և զօդն յիւեար խառնէ՝ և թանձրացուցանէ, որ ամպ լինի և կարկուտ, և 'ի վայր հոսի սպիտակ և փափրատեալ․ զի ցուրտ քամին՝ փնտոցուցեթի ջրոյն այսպէս առնէ․

Երբ թանձր և մեծ թափի 'ի վայր, այն տաղտապարափ ասի․ և որ սօսր և մանր՝ այն ձիւն կոչի․ Իսկ 'ի գարնանային ժամանակն՝ և յամառնային և յաշնան ցենն՝ օդն ժողովէ զջուրն 'ի ծովէ և 'ի գետոց, և առեալ յերկրէ 'ի վեր բարձրանայ, և 'ի քաջ ամպոց թօթափմանէ լինի անձրև․ զի 'ի գարնան ժամանակն օդն պարարտա-

նայ 'ի գիջութէ ջրոյն, և յարեգականն ջերմութեն թանձ-րանայ և խոնարհի 'ի ծոցն, և առեալ բորբռանայ. զի հողմն 'ի ներքոյ ամպեայ՝ առեալ տանի. և հողմոյն զօ-րաւորին և որոտմանն՝ օդն պատառի և թաւալանայ և անձ-րեւն 'ի վայր հոսի.

Յաղագս Կարկտի. ԺԹ.

Կարկուտն լինի 'ի սառուցից և 'ի ցուրտ քամեացն, որ չուէ 'ի հի սրայ կողմանէ. և 'ի սառուցից փչմանէ հողմոյն՝ սառեալ բարբէ և մնայ փոսորաւթի ջրոյն, և շաղեալ յերկիր թափէ. է որ ուժով և խիտ. և է որ նուազ. և այս լինի 'ի խորան և 'ի պատուհաս մեղուցելոց.

Թէ ուստի՞ լինի Ցօղն եւ եղեամն. Ի.

Լուսաւորքդ՝ օդով զջուրն ծծեն և 'ի վեր քարշեն. երբ արեգակն ծագէ, թուլացուցանէ զօղն. և այն որ մնացեալ է 'ի յօդն՝ 'ի գետին իջանէ և ցօղ կոչի այն. իսկ 'ի ցուրտ ժամն՝ թերասառոյց լինի և կոչի եղեամն.

Զի՞նչ է Ծիածանն՝ որ երեւի, որ ասեն տէրունի գօտի. ԻԱ.

Պատճառ աղեղն իջանելոյն՝ գիջութի օդոյն է և ջեր-մութեն արեգականն. Զի 'ի փոխանակ անձրեւին՝ գիջութեան որ յօդն է մնացեալ, և արեգականն ջեր-մութեն՝ յերեւար խառնին. օդոյն գիջութեն 'ի ներքուստ, և արեգականն նշոյլքն 'ի վերուստ մարմանին, և 'ի նոս-րութեն օդոյն՝ գունագոյն և երփներփին երևի կամարաձև որպէս զերկնային զգունեցն. Զի գոյն երկրին՝ և կանա-չագեղ բուսոյն՝ և ջրոյ և հրոյ՝ յերեւար խառնին, և այնպէս երեւին. Թէ մէկ մէ զաւին որ երեւի, նշան զա-դարելոյ անձրեւին է և պարզելոյ. և թէ երկու երևի յայլ և այլ դին, զյորդ և զառատին անձրև նշանակէ. Նա՛ 'ի սկզբանէ աշխարհի էր սա, զի հետեւանք է տարերցս. այլ ծուխն

ՀԱՅԿ. ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՖՈՒՆԴԱՄԵՆՏԱԼ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ԱԿԱԴԵՄԻԱ

Ա-936
10542

ծուխն հեռաւանք է հրոյ· որ քամի դէմ խոնաւութեան՝ ի հրոյին կրակոյն, և ապա յըմփէ բոց հրոյն. Այս այսորիկ են ած 'ի նշանս՝ 'ի յորդութեան անձրևային դադարման.

Թէ ընդէ՞ր հողմն որ շրջէնց առնուն և քանի՞ ազգ են. հողմոց ԻԹ.

Է ազգ մի որ շանթիք անուն, որ 'ի հրեղէն երկնիցն կազմեալ՝ և 'ի վերայ հողի և ջրատարի ուրէք. այլ յորժամ յերկիր անկանի, ծակէ զթանձրութիւն երկրի, և զոր ինչ գտանէ այրէ, և ընդ թափն 'ի վերայ անցանէ 'ի ներքի կնքաղուածոց յիւր ազգակիցն ուստի անկեալն է.

Եւ է ազգ մի որ յորժամ 'ի սաստիկ ամպոյն՝ հողմով ծածկի խառնեալ, որ յաստիկ ծխոյն և ամպոյն յերկնից շրջի, և օդն առնու զանազանաւ ջուրն. և 'ի վերայ մերձեալ ջրոյն, և առնի 'ի բարձրն՝ 'ի հրախառն և 'ի տաք օդն մտէ և շիջէ, և փակէ ամպհուր, և 'ի վերայ թափի. և յորժամ յերկիր հասանի՝ յոր ինչ դիպի այրէ և անցանի, և մնայ ամ երկաթի քարխշյ.

Եւ է ազգ մի որ անուն թէ սառ թաւաւ. և ոստոյ ոչ թուի. այլ յորժամ է շրջակայ սպառնալիս երկնից հնչէ, և սաստիկ արագապէս անցանէ է որ կնոջ զօրդ որ առքէ և հրախառն՝ ամ դձոր պատառէ, և երկայնութիւն երևի, և թուի թէ սառ թաւաւ.

Եւ է ազգ մի որ 'ի պատառել օդոյ 'ի սաստիկ հողմոյն՝ մերձն լսոյն հրակերպ երևի և օդն որ պատառեցաւ յիւրում գոյն և 'ի կցելն ծածկի զօրձնով. և մեք վասպարէլ անուն թէ սառ թաւաւ.

Նոյնպէս և այն՝ որ կայծակաւ անուն. զի յորժամ ամպն պատառի, 'ի զօրաւորն սրան լինի. և յիւրում շիկ լցն կայծակն լինի. Զի ամ հրահոն երկաթն՝ որ զկայծ քարն բաղխէ, երանէ ձայն, և երանէ հուր. նոյնպէս յորժամ հողմն զամպն պատառէ, 'ի պատառելն զօր առն առնէ, և հողմն 'ի յամպոյն հուր հանէ, և 'ի տեղի ուր անկանի վառէ.

Յատակն որոտն է, ուր կայծակն · բայց մեք յա-ռաջ զհրոյ լոյսն տեսանեմք, և ապա զորոտն լսեմք · զի աչքն այլ սուր է քան զականջն · և ահն զհետ ունի տե-սանէ, և ականջն զմտան լսէ · մի պնորէն զլոյսն 'ի հե-ռուն տեսանեմք, և յորժամ ձայնն 'ի վայր հասանի և մտի 'ի մեզ ապա ականջն լսէ · Եւ այս յորժամ 'ի պարզ ժամն լինի թռուցած ասող ասեմք·

Թէ զի՞նչ է այն որ Լուսինն բոլ ունենայ · ԻԳ·

Թանձր օդդ՝ որ ունի բոլոր զճառագայթ լուսնին, և նշոյլքն 'ի դուրս ելեալ յէ թանձր օդն՝ բոլորակ լինի. և է նշան ամպոյ·

Վ Ե Ր Ջ

Առաջնոյ մասին տետրակիս ·

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ·

Յաղագս որ ՚ի սմա էջէալ ճառիցն՝ ծանուցաբանութիւն·

Զօրութիւն Աստուածոր բանիցս՝ նախ՝ զտարերաց դրութիւն և զկարգ ցուցանէ . և ապա՝ զի ՚ի շարժմանէ և ՚ի շրջագայութենէ երկնի՝ ծնանին ժամանակք՝ և կենդանիք և բուսականք, որք ՚ի ժամանակի· զոր խնամատունք սահմանեալ են բնութեան , այս է նծայլն արուեստն և առաջին զբնութիւն ծնունդ շարժման և կայանի , այս է շարժմանն երկնի, և կայականութեան երկրի·

Իսկ ապա թէ՝ ո՛չ նծայլն արուեստաւորն է, դրութիւն տարերաց խնամատութեամբ, զոր օրինակօրդ ցուցանէ· Իսկ թէ՝ զնորդ կայ հաստատուն երկիր, և ո՛չ ՚ի մէջի կայ երկնի· Այսպէս և զշրջէն երկնի՝ և զհաստատութեան զանազանութիւն թէ՝ ո՛չ զանազանին բնութեամբ· և զմիաբանութիւն՝ և զանձնայր ստեղծոյն զկայանան· Իսկ թէ զաշխարհս ՚ի վերայ երկոտասան կենդանակերպիցն ո՛չ են բաժանեալ· Իսկ թէ մոլար աստեղքն ՚ի կենդանակերպացն՝ ո՛չ են զանազանեալ բնութեամբ և գործով· և զինչ նշանակութիւն ունին Իսկ ապա ՚ի ներքին զօրից սկսեալ՝ որ է լուսին, և զեօթն զօտին ասէ և զաստեղսըն որ ՚ի նմա, և զբնութիւն նոցունց· կամ զինչ գործև ազդումն նշանացն՝ որ ՚ի նոցանէ լինի· և զինչ օգտինք ՚ի նշանացն՝ զոր յաղագս մերայօգտի եդ ՚ի նմա. Իսկ յարեգակնէդ՝ ուսցիս զփոփոխումն եղանակացդ, և զընթացս լուսաճոյցդ· և թէ քանի բաժանի աշխարհս, որ

տիւն

տիւն և գիշերն՝ ամանակքն և նուագելովն փոփոխին.

Ո՜ թէ չէ վայրապար գլուս և քննութեան իմաստասիրոյն. Ո՜ թէ յայտ է եղեալ ՚ի քննութեան տաւեղոյն՝ որ վն մեր օգտի՝ նշանք և գուշակմունք երեւի ՚ի նոսա և փոյթ օրինակաւ սատեղեալ են. որ չէ գործինք՝ թէ յատեղան՝ ած փորութիւն եղեալ. Ո՜ թէ վն էր զոււումն ումեք նախատէ ոք, զոր չէ պարտ առնել. և թէ առնէ զինչ է պատճառ. Ո՜ պատճառ այնմ՝ թէ՝ էր խոտելի աստեղացն բանս.

Ո՜ տար՝ ներբողական գովեստ երկնի. թէ որքան լուսաւորք քղ՝ յիմաստութիւն վարժէ զմեզ զոր բնական օրէնք ասեմք. Ո՜ տար՝ այլալանութիւն և բարոյականաբար՝ զլուսնին և զարեգականն զգործ և զկիրս՝ ՚ի խրատբնութիւն մարդկան. Ո՜ թէ լուսինն օրինակ էր հնոյ օրինացն, և արեգակն՝ աւետարանին, և աստեղքն մարգարէիցն. Ո՜ տար՝ զգալի արեգակն՝ յօրինակ առնել քն իմանալի արեգականն արդարութեան. և զխաւարն՝ ՚ի հայրական ծոցոյ. և զլուսնին մարմին լինելն, և ՚ի կուսական ծննդենէն զանօրինական ներգործութիւն մինչ ՚ի մեռ անգամ՝ զալուստն հաստատեալ եւս ուղիղ դաւանութիւն, և սնոյ աւետարանեալ.

Այս կարճառօտ փորձութիւն որ ՚ի սմա. և որք աշխատասիրաբար միտ դնեն՝ յոլովս գտանեն փորձութիւն ՚ի սակաւ բանիցս իմ՝ պատճառս տալով իմաստնոց. Եւ ՚ի այս սակաւ ծանօթութեան, և աղօթիւք ձերովք յանցանաց մերոց զթողութիւն.

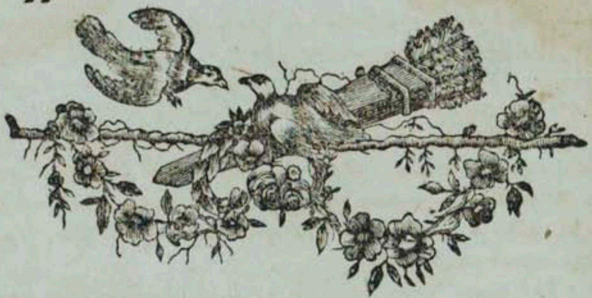

Նորին՝ ՍՔ Ե. Խմատաուն Մաթթէոսեան Յօհաննու երգ համեցող էան՝ յաղագս երկնային շարժոց՝ ընծայեալ է 'ի ծնընդոց Բարեկամաց Խրիմեան Հայրիկ. բաց Խաչատուր տաճա-րանց.

Յամենահրաշ գործս արարչին՝ որ գոյա ցան.
մեծ և ահեղ՝ սքանչելիք՝ ն բղորձե ցան.
Ոմանք 'ի տես զարմանալեաց՝ յօրինե ցան
և այլք 'ի պէտս՝ փրկութեան՝ մարդկան տա ճան.
Ջանքաւորեանց՝ արարածոց՝ մասունք լըր ման.
'ի յերկնային թիւ տարորոշեալ՝ ը 'անե ցան
Շլացուցիչ սկիզբըն և հիմունք՝ հաստատե ցան.
'ի յերկուս անկիւնագիծս տա կայա ցան,
Նախ երկնայինն՝ բոլորակէն՝ բանք ձևա ցան.
մէջ տա նըմին՝ հաստատութեան՝ երկնի և գան
'ի միջնեալ՝ մարգարէ իւրն նախնա կան.
զի պայծառ՝ տա ծոյներով՝ ընծանե ցան.
Արքա չորից՝ տարերց մասունք՝ ըսկըզբնա կոն
յորմէ մարմինք՝ տարրակենաց՝ հաստատե ցան
'ի հոր և ցուրտ՝ բնութի հողոյ՝ որ ըստորա ցան
ցրտին և պէջ՝ բնութի ջրոյ՝ որք խառնե ցան.

 Բաց

Բաղկացութիւնք՝ երկրիս կայից՝ կատարե ցան.
որք միշտ անշարժ՝ կային շարժին՝ յեղյեղա կան.
Եւ և գիծին՝ բնութիւն օդոյն՝ և ջերմա կան.
որ ընդ հրոյ՝ ջերմին և չոր՝ վերամբարձ ման.
Նմանապէս՝ կամարն երկնի՝ խորան ձգե ցան.
որք մշտաշարժ՝ շարժմամբ շրջին՝ անյեղա կան.
Յոր իմաստունք՝ ներհմտութ՟՝ յայս վարժե ցան.
և եղական՝ բնութեն գտիցս՝ եղին սահ ման.
Եւել զբնութիւն ծնունդ շարժման՝ որք կայա նան.
որք 'ի շարժում՝ և յանշարժից՝ տարերց ծը նան.
Գեկօք թեւոց՝ կրկլն բնութեն՝ միշտ ընթա նան.
որք 'ի ծովու՝ այսմ աշխարհիս՝ կան ծըփա կան.
Եւրդ շարժելով՝ բոլորն երկնի՝ անդընդա կան.
միշտ պնդելով՝ զկայանս երկրի՝ անզատա կան.
Գնդեցկապէս՝ Թաւալով սմին՝ հաստատա կան.
ոչ ցրուելով՝ սորին բնութեն՝ ըստ տարրա կան.
Այնպէս անշարժ՝ բնութիւն երկրի որ գոյա ցան.
ինքնամբ պրկեալ՝ պարաբերէ՝ զերկնի շըր ջան.
Երկօքումբք՝ բնական կրիւքն՝ անլուծա կան.
միմեանց լինին՝ նիւթ և պատճառ՝ յարմարա կան.
Բուլէից՝ տարերց մասունք՝ որք խառնե ցան.
անքակտելի՝ սիրով 'ի նոյն՝ յարմարե ցան.
Կատարեցան զարդք աշխարհիս՝ որք էա ցան.
յանմահ բանէն՝ արարչական՝ որով ստեղ ծան.
Նոյն արարիչըն հրաշագործ՝ զարմանա զան.
ոչ թէ բանիւ՝ միայն արար՝ անքննա կան.
'Ի սմին արուեստս հանճարոյ՝ իմաստնա կան.
եդ 'ի բնութիւ արարածոցս դասա կան.
'Ի ըստորին կոյս կայացեալ՝ հող ծանրա կան.
մերձ առ նըմին շարադասեալ ջուր գիձա կան.

 Խո

Խորանաձև՝ կամարացեալ՝ օդ վերինա կան.
զբոլորն բնաւ՝ շրջապատեալ՝ հուր կիզա կան.
Նշման սըմին՝ քեզ յարայոյցըս ցուցա կան.
յանօթ արկեալ՝ աւազ և ջուր՝ իւղ նիւթա կան.
Պէր ամանոյն՝ և նիւթ իւղոյն՝ առ վերոյ կան.
Ներքոյ աւազ՝ և զինի ջուր՝ զետեղա կան.
Ռոպէից՝ բոլոր մասանց՝ պարագրա կան.
օդ ընդ հրոյ՝ հողմոյ շնչմամբ՝ վեր ամբար ձան.
Որով երկիրս՝ այս գնդաձև՝ առ կայա ցան.
'ի միջոցի՝ աստ մնալով՝ անշարժա կան.
'Ի սոյն և այլ՝ քեզ օրինակ՝ համանը ման.
զձու հաւու՝ առ գաղափարըս տեսա կան.
Շրջապատեալ՝ կեղևըն կարծր՝ և նիւթա կան.
որպէս հրեղէն՝ արփւոյն կամար՝ պարաձգե ցան.
Խորանն երկրորդ՝ զկնի սորին՝ օդոյն նը ման.
որ մնաձև՝ ընդ խեճեպոյն՝ 'ի կառուց ման.
Այլ և երրորդ՝ է սպիտակուցըն ջրոյ նը ման.
և դեղնագոյնն՝ առ միջոցաւըն գնդա կան.
Նոյնպէս երկիրս՝ առ միջոցի՝ յարամնա կան.
անսիւն աննեց՝ և 'ի վերուստ անկախա կան.
'Ի ներքուստ՝ հողմոյ հնչմունք՝ ընդդիմա կան.
և բընականն՝ իւր ծանրութիւն՝ ոչ ամբառ նան.
Հաւասար՝ վեցակուսի՝ են զատա կան.
զառ 'ի վեր՝ և 'ի ներքուստ՝ և կողմնա կան.
Արդ 'ի յերկրորդ՝ աւուրըն մեծ արարչու թն.
յորում հրամանն՝ ել յարարչէն՝ հաստատու թն.
Յօդոյ հնչմամբ՝ ջուրք 'ի ջրոց՝ բաժանե ցան.
և հրեղէնի՝ արփւոյն կիզող՝ դիմակ առ կան.
Որպէս զի մի՝ զաշխարհ լուծցէ՝ տօչորա կան.
սաստիկ հըրատըն բոցագոյն՝ և կիզա կան.

Յուրտ

Ցուրտ բնութիւն՝ իւր ջուր լինի՝ կերակրա կան.
զի մի աշխարհ՝ բաղադրեալ՝ 'ի հրոյն լուց ման,
Մայրքիկ՝ երկլին միմեանց՝ են յատկա կան.
արտաքապէս՝ շարժմամբ շրջին՝ անլռա կան
Պարառեալ՝ շրջափակեն՝ զգունդն երկրա կան.
և 'ի միմեանց՝ են հեռագոյն՝ նոյն չափա կան,
Լայնութիւն են՝ չորեք կուսի՝ եզերա կան.
և խորութիւն՝ ընդ բարձրութենըն զուգա կան,
Ոչնիս ողջոյ՝ իմաստութիւ քեզ բաւա կան.
որով պատմես՝ զփառս Այ՝ անճառա կան,
Ընծայալ հոգւով՝ 'ի յարարածս՝ այս եղա կան.
գովել զանունն՝ 'ի յեղելոցս՝ անմահա կան,
Արդ մինչև ցայս՝ վայր խօսեցեալ՝ բանք նախնա կան.
յաղագս երկուց՝ կիսագնդացն՝ եռայարկ կան,
Նիւթ ցանկալի՝ ուսումնասէր՝ մտաց մարդ կան.
որով կրթին՝ վարժմամբ բանի՝ տեսողա կան.
Ուստի շարժմանց՝ զարդուն երկնից՝ անղեկա նան.
և յարկածից՝ ապագայից՝ զգուշա նան,
Հիւսեալ պսակ՝ բանից կարգի՝ յարմարա կան.
'ի զարդ գլխոյ՝ բանասիրեդ՝ յոյժ ըղձա կան,
Այն և նշան՝ անլուծ սիրոյ՝ եղբայրա կան.
և մեզ յանձնիւրս՝ ժամանակաց՝ պատճառ յիշ ման,

Նորին ասացեալ յաղագս Երկնի.

Այն որ յառաջ՝ քեզ ձառեցան՝ բան նախնա կան.
յաղագս երկուց՝ տրամադրելոյն՝ անկիւնա կան.
Այժ տարերացըն դաս կարգի՝ միջնորդա կան.
և արուեստից՝ խառնուածոյն՝ յարմարա կան.
Արդ վերառին՝ դառնամք 'ի նոյն բան բաղձա կան.
և սկսանիմք՝ յաղագս երկնի՝ ըստ հետև ման.
Այժ զի անձամբ՝ յայս ձեռնարկել՝ չեմք բաւա կան.
զհոգին ած՝ վերակարդամք՝ մեզ օգնա կան
Նախ զառաջինն՝ զերկինն յիշեմ՝ ըզվերինա կան.
և համառօտ՝ խել անցանեմ՝ անքննա կան.
Որ է եթեր՝ զաս կարգացին՝ ազգն յունա կան.
և հուր թագեալ՝ այնք որ լեզուաւ՝ քաղդէա կան.
Իսկ հրատ՝ նա բոցագոյն՝ և պարզա կան.
մարմին աննիւթ՝ և անչարչար՝ անհաստա կան.
Մէջ է ունք՝ ոչ ոք 'ի նմա՝ այլ զատա կան.
զի հինգերորդ՝ է 'ի չորեցս՝ առանձնա կան.
Արարողըն՝ ածութեն՝ անձառա կան.
ձգեալ ընդդէմ՝ լուսեղինացն՝ անմարմնա կան.
Զբոլորս ընաւ՝ շրջապատեալ՝ զօրէն ձեղու ան.
արտաքայինս՝ առեալ շրջան՝ անսեսա կան.
Արդ ըզգործս՝ կամիմ թողուլ՝ ասել ըզ բան.
և զերկրորդէս՝ սկսայց ձառել՝ յօժարա կան.
Սա հաստեցաւ՝ երկին երկրորդ՝ հաստատա կան.
որ 'ի ջրոյ՝ և 'ի յօդոյ՝ անուանե ցան.
Մէջ պատեալ՝ ոչ թանձրացեալ՝ այլ լուծա կան
որպէս ըզջուրս այս որ առ մեզ՝ են հոսա կան.
Իսկ 'ի յօդոյ՝ փրչմամբ եղեալ՝ որպէս խո րան.
գըմբեթաձև՝ կամարացեալ՝ նըման ձեղու ան.

Նոյն

Նոյնպէս և հողմ՝ և օդ ափանալ՝ տարածա կան
որպէս յանօթ՝ ինչ ժողովեալ՝ ՚ի նիւթա կան։
Ըզձև տալեալ՝ վերինն երկնի՝ միշտ շրջա կան.
լուսաւորացդ՝ եդեալ սա տուն՝ և կայա րան։
Երեւմ՝ վիպեն՝ զերբ զործոյրն՝ արարչա կան.
թէ եդ զնոսա՝ ՚ի յերկնային՝ հաստատու թեն։
Բայց որոշման՝ սոցա տեղիք՝ են զանա զան.
զոր մարդակ՝ աստեղքն ունին՝ ընթացա րան։
Եօթնաստեղեան՝ անուանեցան՝ սոքա խո րան.
յամենց գօտիք՝ և պարունակ.ք՝ պարբերա կան.
Մի քան զմի՝ են գերազանց՝ վերադրա կան.
և ութերորդ՝ զունդն անմոլոր՝ և բարձրա կան։
Յոր կերպարանք՝ են կենդանեաց՝ երկոտա սան.
որովք բոլոր՝ կամարն երկնից՝ յայս չափե ցան։
Նոյն և երկրիս՝ հաստատութեն՝ տեղի կա լան.
յոր ըստ բնականն զօրութեն՝ ազդեն նը շան։
Ով և աշխարհ՝ կերպարանօք՝ մարդոյ ցու ցան.
և երկնային՝ բոլորակին՝ վիճակե ցան
Խոյն է գլուխ՝ որ է աշխարհին պարսկա կան. ♈
ցուլ պարանոցն՝ որ են կոզմունք՝ բաբելա կան։ ♉
Երկաւորին՝ ձեռքն են և ուսքըն զամրա կան. ♊
և խեցգետնին՝ լանջք կոչեցեալ՝ են հայաս տան։ ♋
Առիւծն սրտին՝ խոկ և կողիցն՝ ասիա կան. ♌
կոյսն ներքին՝ որովայնին՝ ելլադա կան։ ♍
Կշիռն որ է՝ կըշտոյն երկուց՝ լիբէա կան. ♎
խոկ և կարիճն՝ է անդամոյն՝ ազգ կրետա կան։ ♏
Աղեղնաւոր՝ բարձքն և երկք՝ իտալա կան. ♐
և այծեղջիւր՝ ծունկք երկաքին՝ ասորես տան։ ♑
Ջրհոսն սրունքն՝ է աշխարհին եգիպտա կան. ♒
և ձուկըն թաթք՝ ոտից երկուց՝ է հնդկաս տան։ ♓

Երկոտասան կենդանակերպքս՝ որ կոչե ցան.
ըստ համարոյ՝ ամսոց տարւոյն՝ հանդունա կան
Եւ աստիճանքն՝ որ 'ի նոսա՝ երեւնա կան.
աւուրց ամսոյն՝ են զուգաթիւք՝ և համա բան
Իսկ բովանդակ՝ կամարն երկնից՝ համարա կան.
երեք հարիւր՝ վաթսուն թուով՝ են աստի ճան.
Որովք ԺԲ նոյն՝ թիւ համարոյ՝ աւուրք ծը նան.
յերկոտասան՝ ամիսք տարւոյն՝ որ գոյա նան.
Թողում ըզհետ՝ թիւ աւելեացն՝ անքննա կան.
զի խոր ունի՝ այն տեսութիւնըս մանա կան.
Դարձայց 'ի նոյն՝ կերպ կենդանեացն՝ երկոտա սան.
և ըզբնութեանցըն ճառեցից՝ նոցա սահ ման
♈ ♌ ♐ Խոյն և առիւծն՝ աղեղնաւորն՝ են ջերմա կան.
չոր և հրայինն՝ բնութիւն իւրեանց՝ պարեգա կան.
♉ ♍ ♑ Ցուլն և կոյսն՝ և այծեղջիւրն՝ են հողա կան.
հով են և չոր՝ և երկրայինն՝ ցամաքա կան
♊ ♎ ♒ Երկաւորըն՝ կշիռ և ջըրհոսն՝ են հողմա կան.
ջերմ և կակուղ՝ են բնաւորեալ՝ դալարա կան.
♋ ♏ ♓ Խեցգետինըն՝ կարիճն և ձուկն՝ են ցըրտա կան.
դէճ և ջրայինն՝ են զօրութեամբ՝ և զովա կան:
Սոցա չորից՝ տարերց բնութեանցըն զուգե ցան.
'ի յարարչէն՝ իմաստութեամբ՝ կըշռե ցան.
Աստեղք մոլարք՝ որք Է նոսա՝ միշտ ընթա նան.
ունակացեալ՝ բնութեանց նոցին՝ զազդումըն տան:
Սոքա նըման՝ են չինուածոյ՝ որպէս ըզ տան.
որք և անշարժ՝ կան 'ի տեղւոջըն յաւէտ եան.
Մոլարք: Աստեղք նըման՝ ուղեւորաց՝ են անցա կան.
որք 'ի նոսա՝ իջեւանին՝ և ընթա նան.
Յորժամ 'ի նոյն՝ բնութի միմեանց՝ հանդիպե նան.
անձնունք բարեաց՝ և քաղըրութեան՝ տան մեզ նը շան.

Իսկ

Իսկ 'ի նոցունց՝ հակառակացըն սպառա — ման.
ցուրտն ընդ ջերմոյ՝ չորն ընդ գիճի՝ խառնա — կան:
Ցաճք և հարուածք՝ 'ի յաշխարհի՝ են ցուցա — կան.
ընդ հակառակ՝ բնութեանց նոցունց՝ որ վճռա — կան:
Թողլից ճառել՝ զերկար սոցին՝ զաղդմանց բղ — քան.
զամանց անշարժ՝ ասել նոցա՝ կամ շարժա — կան:
Կամ զոր 'ի մաքըն՝ ասեն նըշան՝ և կերպա — րան.
Թէ 'ի նոցունց կերպ կենդանեացըն ձևա — նան:
Դարձայց 'ի Թիւ մոլորակացն 'ի եօթնա — կան.
որք տանուտէարք՝ եօթանց դարուց՝ անուանե — ցան:
Նոյն և ըստ աւուրցըն շաբաթու՝ համարե — ցան.
և ընդ պահու՝ ժամուց աւուրց՝ բաժանե — ցան:
Նախ 'ի ներքին՝ գօտին սկսայց՝ խոնարհա — կան. Լուսինն որ հոլէ և գէտ.
որ և երկինք՝ լուսնին ասի՝ և կայա — րան:
Սա սելենոս՝ անուն կոչի՝ ընդ յունա — կան.
այլ և ղամար՝ նա անուանի՝ ընդ տաճկա — կան:
Իսկ մեք լուսին՝ ասեմք սըմա՝ ընդ հայկա — կան.
վասն զի լոյս՝ ունի նա յինքն՝ իւր սեփհա — կան:
Այն աստիճանք՝ գնացից նորա՝ յոյժ նըրբա — կան.
զի նա տեղեաւ՝ մերձ է յերկիրս՝ և մօտա — կան:
Աստի յաւուրս՝ երկուս և կէս՝ 'ի յընթաց — ման.
զկենդանակերպըն կատարէ՝ և զաստի — ճան:
'Ի քսան և եօթըն Թիւ աւուրցըն կատարա — ման.
դարձեալ 'ի նոյն՝ գայ վերըստին՝ տեղ ծընընդ — եան:
'Ի քսան և ինն՝ օր և կիսոյն՝ աւարտա — կան.
դարձեալ նորէ՝ զիւր հնութիւնըն մանկա — կան:
Նայց ըզամանէ՝ ոմանք ասեն՝ արք գիտնա — կան.
Թէ ոչ ունի՝ լոյս յինքենէ՝ իւր բընա — կան:
Նոյն հայելի՝ ընդդէմ կացեալ՝ արեգա — կան.
և 'ի նմանէ՝ ճառագայթէ՝ զլոյսն իւրա — կան:

Այլ մեք աւանդք՝ ի սուրբ գրոց՝ ճշմարտա կան.
Թէ լոյս լուսնին է յինքենէ՝ արարչա կան.
Զի թէ ճրճի՝ մի փոքրագոյն՝ և սողնա կան.
ունի լուսին՝ ապաւորեալ՝ ՚ի յերբ որ տան.
Որով բազմիցս խաւ ընթեռնուն՝ ՚ի ժամ մի թան.
՚ի կարգ գրոյն՝ զնա տանելով՝ ՚ի տողս կան.
Նոյն ոչ է զարմանք ասել՝ զայս մեզ ըղ բան.
Եթէ բազում՝ լուսինն ունի բնկրգինա կան.
Իսկ որ նշան՝ և գիծ ՚ի նմա՝ է դրոշմա կան.
այն շուք երկրիս՝ է և ծովու՝ որք կերպա նան.
Զի հայելի է աշխարհիս՝ նա ցուցա կան.
նա և երկրի՝ չափ մեծութիւն՝ ասեն ըղ բան.
Թէ օրինակ՝ այսպէս խնդրես՝ հաւանա կան.
՚ի քաղաքաց՝ բազմաց ունիս՝ ակնեղերա կան.
Զի յամ՝ քաղաք փոքրացք են յաղնա կան.
և միայն՝ զնա տեսանեն՝ գէմ յանդի ման.
Նշան։ Լուսնի։ ՚ի ժամանակս՝ անուրց ապրեաց՝ է մեղ նը շան.
և որք օդոյ՝ փոփոխութեանց՝ տեղեկա նան.
Նաւաստեայք՝ և ագօթիւք՝ առ տէր կար դան.
՚ի բերմանէ՝ չար պատահմանց՝ զգուշա նան.
Իւր որք ՚ի ծով՝ նաւել կամին՝ վ ճառա կան.
՚ի նոյն տեղւոյ՝ նաւահանգստին՝ զետեղա նան
Որք ճանապարհ՝ հեռի ունին՝ կամ լեռնա կան
ամէն ՚ի սմա՝ զգուշացին՝ անվնասա կան
Իւր այս նշան՝ սուրբն սիրոյ՝ արարչա կան.
զի ճոխոյն՝ մի կորիցեն՝ որդիք մարդ կան.
Այլև յանդգամս՝ իսկ տեսանի՝ նշան աճ ման
և արեգական՝ բնութեանց լինել՝ այլայլա կան
Զի ՚ի յամենայն՝ նորին անձն՝ և լիա նան.
և ՚ի մաշելն լուծանելն՝ և թուլա նան.

Զնոյն

Զնոյն և 'ի ջուրս տեսանես առ ծովա կան.
որք լինան՝ և թերանան՝ նովին նը ման:
Բայց զարմանամ՝ ես յէ լուսնին եղեալ սահ ման.
որ միշտ անձնամբ՝ և հրնութեամբ՝ փոփոխա կան:
Զի օդային՝ նիւթ ամենայ՝ է երկրե բան.
որպէս պատեանք՝ գաղտակութի՝ ընդհարծրա կան:
Յորժամ երթայ՝ լուսինն մերձ՝ արեգա կան.
նուազութի՝ լինի լուսնոյն՝ ունակա կան:
Զի զբօսարակ լուսնոյն ունի մերոյ կող ման.
և այն ընդդէմ՝ արեգակնէն՝ 'ի հայեց ման:
Իսկ յառանել՝ նովին 'ի բայց հեռացա կան.
յորժամ լինի՝ լոյսն լուսնին և մեծա նան:
Բոլոր լուսնոյն՝ խնանելով՝ ներքնոյն կող ման
և բառանէրին՝ հալածելով՝ առ մերձա կան.
Յորժամ 'ի ծնունդն՝ իւր երևի՝ նորագա կան
յարևմտից՝ զհայեց ունի՝ արևել եան:
Իսկ յարևելս՝ 'ի լրումնէն՝ մաշագա կան
առ յարևմուտս՝ ըզդէմն ունի՝ ըզհայեց ման
Զի կէս զընդոյն՝ լուսով լինի՝ այնպէս կող ման
որ 'ի լուսոյ՝ արեգակնին մերձե նան
Իբր որ 'ի միս՝ կողմն լինի՝ և զատա կան.
առանց լուսոյ՝ նա երևի՝ բառանէրա կան.
Իսկ ըզպատճառ՝ սորին լինել՝ խաւարա կան
որ պատահի՝ այնմ ինչ անուրց՝ հրնդեա սան.
Յորժամ կրշիա՝ մեծանց լինի՝ համդիպա կան.
որ առ մերնան՝ արրադիգ ինծն ենդրքնա կան.
Յորժամ մեկին՝ կենդանակերպն՝ են հեռա տան.
հարկիր ութսուն՝ աստիճանօք՝ են բաշա կան.
Այլորակին՝ լուսոյն ձգումն՝ հեռսխա կան
որ 'ի ծագման՝ լուսոյն լինի՝ արեգա կան

Նոյն է առիթ՝ լուսոյ լուսնին՝ և օգնա կան.
որ անպակաս՝ միշտ երևի՝ նըշողա կան·
Իսկ որ երկինն՝ է անոճանեալ՝ վիշապա կան.
Մերձ յարեգակըն հանդիպի՝ ընդ պատահ ման
'Ի մի և նոյն կենդանակերպ՝ և յատաի ճան.
Ընդ մէջ անկեալ՝ լուսոյ ծագմանն արեգա կան
Ահ շուք երկրի՝ 'ի միջէ՝ կոչմանա կան.
'ի հարաւոյ՝ կամ հիւսիսոյ՝ դիմակա նան
Կոխաէ ծածկի՝ լոյսըն լուսնի՝ ծագողա կան.
և մթացեալ՝ ճառագայթիցըն սևա նան,
Ահ այս խնամք՝ է արարչին՝ իմաստնա կան.
զի մի զաշխարհ՝ կործեալ տեսցուք՝ անապա կան·
Արարածոց՝ տալով ըզփառս՝ նմա կան.
հեռանալով՝ 'ի յերախտեացն՝ անսովառա կան,
Այլ գիտելով՝ միշտ զսոսա՝ ծառայա կան.
և մեզ տուեալ՝ գործ ըսպասու՝ և պաշտա ման
Որքօք տացուք՝ զփառս արարչին՝ անգրաւա կան.
և մի լիցուք՝ զազիր գործովք խաւարա կան,
* Իսկ առ վերոյ՝ լուսնին երկրորդ՝ կոչեալ խա քան.
այն որ եռամի՝ ասեն լեզուաւ՝ հոռոմա կան
Իսկ 'ի տաճկաց՝ որ ստարիտ՝ ըզնա կալ դան.
և ըն հայումըս փայլածուն՝ յարմարա կան
Տարըն ժամուք՝ կայ առմիում՝ իսկ աստի ճան.
և տասն ամիս՝ զկենդանակերպսն՝ երկոտա սան,
Ջերմին և չոր՝ ցրտին և գէճ՝ բնաւորա կան.
զի աստեղաց՝ բնութեանց է յոյժ՝ փոխարկո կան,
Ուսումնական՝ իմաստութեանց՝ և բանա կան.
գուշակ լինի՝ տեղեկութեանց՝ նոր վարժո կան,
Համբրողաց և հնարագործ՝ հանճարա կան.
քըննիչ թուոց՝ և բանահիւս՝ նոր տաղո կան.

* Փոյլո ծոռ ջերմ և չոր. ցուրտ և գէճ.

Իսկ

Իսկ որ 'ի հետ՝ սորին գօտին երրորդա կան. — Զոհրա ջերմ և խոնաւ
ափրոդիտէս՝ է ըն յունայ՝ վերակոչ ման.
Զօհրայ կոչի՝ նա 'ի յազգէն որ տաճկա կան.
և ըն հայումբս լուսաբեր՝ ծագողա կան
Նոյն չափ և նա՝ պատէ զգօտին՝ կենդանա կան.
զոր փայլածուն՝ ունի զընթացս՝ յարմարա կան
Սմա բնութիւն՝ ասեն լինել՝ յոյժ խընդա կան.
երգեցողաց՝ և գուսանաց՝ գուշակա կան
Վաղյր եղանակ՝ ձայնից հմուտ՝ յոյժ ըղձա կան.
և մեծ ազգի՝ կանանց գուշակ՝ պըճնողա կան
Թուղթս և զայլս՝ ասել սրմա՝ երկայն ըզ բան.
որ 'ի յանբոյս՝ և բուսական՝ է աղա կան
'Ի չորրորդումն՝ երկից կամարն՝ արեգա կան — Օտարէ, ջերմ և
զոր ելենոս՝ ըզնա ձայնեն՝ ազգն յունա կան.
Սա է շամըս իսկ անուանեն ըստ արաբա կան.
որ 'ի հայումն՝ փեղեցկապէս՝ ստուգա բան.
Սմանք բնութիւն՝ ասեն սըմա՝ յոյժ ցըրտա կան.
և 'ի յարփւոյն՝ առեալ ըզլոյսն՝ ըզ ջերմա կան.
Եւ յարացոյց՝ սըմին բերեն՝ նըմանա կան.
զակըն բիւրեղ՝ յորժամ ունիս՝ յարեգա կան.
Թէպէտ և ցուրտ՝ է նա բնութիւն յատկա կան.
իսկ 'ինմանէ՝ շողն որ կաթէ՝ հուր լուծա կան.
Բայց հաճանիմ՝ ես ոչ գրոց՝ ածա բան.
որ 'ի հոգւոյն՝ ոչ խօսեալ՝ մեզ յայտնե ցան
Զի առաջին՝ լոյսն որ աներ՝ արարչա կան.
երկրորդ աւուր՝ լոյս գեղեցիկ՝ և եղա կան
Եւ 'ի լուսոյն՝ երրորդ աւուրըն ցեր և ցան.
արեգակն անօթ՝ լուսաւորացըդ զանա զան
Եւ զհրաշատ՝ լոյսըն պայծառ՝ և պարզա կան
արեգակն անօթըն լուսատու՝ արեւա կան.

Եւ

Տէ՛ր զմնացեալ՝ լոյսն որ յետոյ՝ այլ թանձրա կան.
անտի լըցեալ՝ զանօթ լուսնին՝ որ խզա կան.
Տէ՛ զայլ աղտ՝ թանձրատեսակն՝ և մրրա կան.
խումբք աստեղաց՝ են ընկալեալ՝ որք բազմա զան.
Իսկ զընթացից՝ լուսաւորացըդ շարժա կան.
դէմ յարևելս՝ ասեն գնալ՝ ներհակա կան.
Զի յարևմուտս՝ բերեալ լինի՝ երկնի շըր ջան.
և դէմ նմին՝ մոլորակացդ՝ անմիա բան.
Քեզ օրինակ՝ հաւատարիմ՝ վկայա կան.
մըջիւն եղեալ՝ առ ջրաղացին՝ շըջօղ եր կան.
Նա շըրջելով՝ արագագէս՝ անտեսա կան.
մըջիւնն ընդդէմ՝ նորին գնայ՝ հանդարտա կան.
Տէ՛ ՛ի լուսնոյդ՝ այս ցուցանի՝ ժամն ընծայ ման.
որ ՛ի կողմանն՝ իսկ ծընանի՝ արևմտա կան.
Տէ՛ երևի՝ զարևելեօք՝ ըստ մասին ամ ման.
մինչ ՛ի յաւուրըս կատարման՝ հնգետա սան.
Այն և ՛ի կարգ՝ կենդանակացըդ տողա կան.
որ զհետ խոյին՝ կան ՛ի կարգի՝ յարմարա կան.
Տէ՛ արեգակնէ ՛ի նոսա փոփոխա կան.
ընդդէմ երկնի՝ ընթանալով՝ դիմակ բեր ման.
Նոյն և նշանք՝ յոլովակի՝ ներգործա կան
՛ի ժամ ծագմանըն տեսանեմք՝ զարդա կան.
Զոր ՛ի փըրկչէն՝ բանէ ուսցիս՝ ածա կան.
յարևմըտից՝ թէ ամպ ծագէ անձրևա կան.
Տէ՛ ըզ շնչումն՝ որ ՛ի կողմանց՝ հարաւա] կան.
խորշակ ջերմոյ լինիլ նըշան՝ և տապա կան.
Տէ՛ ՛ի յամպոյ՝ յամպ մըտանելըն ջերմա կան
խոնաւութն՝ օդոց բնութն՝ է ցուցա կան
Նոյն և ժամուց՝ ժամանակաց՝ է գոյա կան.
և չորեցունց՝ եղանակաց՝ փոփոխա կան.

Ձիւնաբերբ՝ 'ի ձմեռնային՝ և սառնա կան.
և քաղցրաշունչ՝ օդոյ հնչմամն՝ գարնանա կան.
Բոցախառնի՝ և հրատապոյն՝ ամառնա կան.
և մեղմախառըն ցըրտութեան՝ աշնանա կան.
Նախաձանօք՝ արդար դնայլիւք՝ հանդարտա կան.
կարգ ընդ կարգի՝ միշտ ընթանան ըստ մասին ամ՟ ման.
'Ի հիւսիսոյ՝ իջեալ 'ի կողմն՝ հարաւա կան.
երկայնութեան՝ ըստածեալք ամէն՝ գիշերա կան
Ամառնամանիք՝ ցըրտոյ հընչեն՝ յոյժ խըստա կան.
և ձիւնաբեր՝ բերմունք լինին՝ ձըմեռնա կան։
Իսկ 'ի դառնալն 'ի հարաւոյ՝ խոնարհա կան.
'ի հասարակն երկնի հասեալ՝ անդ 'ի խո րան։
Ջահասարին՝ ժամք գիշերոյն՝ և տուընջ եան.
գարուն լինի՝ գեղեցկութեան՝ փայելչա կան։
Նաև ցելեալ՝ առ հիւսիսով՝ որ բարձրա կան.
երկայնութեան ժամուցն ամէն՝ տուընջենա կան.
Ամառնային՝ աւուրք առնեն՝ և ջերմա կան.
տունկք և սերմունք՝ պտղաբերեն՝ վայելչա կան
Ամառնամանիք՝ օդոյ առնեն՝ փափկա կան.
Ներքոյ երկրի՝ արկեալ փակին՝ անդընդա կան։
Աստի աղբիւրք՝ ցըրտին ըղխեն՝ և սառնա կան.
որպէս յաւուրըս ձմերնայնոյն՝ է ջերմա կան։
Որ ջերմութեան օդոյն լինի՝ արգելա կան.
յորժամ յերեսս՝ երկրի շնչեն՝ օդք ցըրտա կան.
Եւ այլ գործըք գեղեցիկ՝ արեգա կան.
որ բաժանէ՝ զաշխարհս մասունք՝ երկոտա սան։
Զորս որ յայն կայ՝ է աշխարհին՝ հարաւա կան.
զոր պըրեցեալ՝ գօտի ասեն, անընակ մարդ կան.
Նօթն է 'ի կողմըն հիւսիսոյ՝ չէն բընա կան.
որք զանազան՝ յինքեանս ունին՝ ժամք ամա կան.

Որ

Որ առաջին՝ բաժին աշխարհն՝ է հընդկաս տան.
անդ միշտ և նոյն՝ ժամքըն լինին՝ երկոտա սան.
Որք և լոման՝ իսկ աշխարհի՝ մէջ կոչե ցան
և 'ի սաստիկ՝ ջերմութեն՝ յոյժ թըխա ցան.
Իսկ 'ի յերկրորդ՝ մասինըն ժամք՝ երեքտա սան.
տիւք և գիշերք՝ միմեանց լինին՝ փոխատրա կան.
Այս մինչ 'ի վերջ՝ մասն աշխարհիս՝ փոխանցա կան.
մասունք ժամուց՝ որք անդ լինին՝ եօթն և տա սան.
Իսկ առ մասին՝ եօթնաբաժին՝ հիւսիսա կան.
տիւք և գիշերքըն փոփոխին՝ ժամուք քը սան.
Երբեմըն տիւքն՝ այսչափ անձկալ՝ երկարա նան.
իսկ գիշերոյն՝ ժամք մինչ 'ի չորսըն նուազա նան.
Եւ որ 'ի յայն՝ կոյս աշխարհին՝ հիւսիսա կան.
այն անբընակ՝ 'ի մարդկանէ՝ և ցըրտա կան.
'Ի յեղանակ՝ գարնանային՝ և ամա ռան.
ամիսըս վեց՝ միշտ 'ի տեղի՝ անդ տիւ մը նան.
Զի 'ի խոյէն՝ մինչ 'ի կըշեռըն կիրալ ուշ նան.
արեգականն՝ է բարձրութի՝ հիւսիսա կան
Ոչ գոյ տեղի ընդդիմակայ՝ գեր ամբարձ ման.
առնել ընդդէմ՝ շուք և ծածկոյթ՝ ըստուերա կան.
Եւ 'ի յաւուրս աշնանային՝ և ձըմե ռան.
միշտ անդ գիշեր՝ ամիսըս վեց՝ երկարա նան.
Զի առ հարաւ ցածանալով՝ արեգա կան.
ոչ ժամանէ՝ անդ առ նոսա՝ լուսոյն ծագ ման.
Սա է գուշակ՝ թագաւորաց՝ ազգի մարդ կան.
և յանասունս՝ ըղձի հզօր՝ և խըրոխտա կան.
'Ի գազանաց՝ ինձ և առիւծ՝ մըրընչա կան.
և 'ի թռչունս՝ զարծիւ և զայլս՝ որսորդա կան.
Եւ այլ և 'ի բոյսս՝ այնք որք պատուով իշխանա կան.
անուշահոտ՝ ծաղկանց որք կան՝ 'ի բուրաս տան.

Իսկ

Իսկ որ ծագումն՝ արեգականըն պատուՃա կան.
Խաւարացեալ՝ ժամանակը նըսեմա նան.
Երբ 'ի վիշապն՝ 'ի մօտ մերձի՝ 'ի յատուի Ծան.
և կամ լուսնին՝ իսկ հասանէ՝ ժամ ծընընդ եան.
Ընդդէմ լուսոյն՝ անկանելով՝ ընդդիմա նան.
և ոչ տան թոյլ՝ 'ի մեզ փայլել՝ լուսոյն ծագ ման.
Այլ այս խնամք՝ է բարձրելոյն՝ համծարա կան.
որով զաշխարհս՝ այս տեսանեմք՝ փոփոխա կան.
Եղեալք պատմեն՝ զփառս նոյ՝ աներգա կան.
զնա քարոզին՝ միշտ էութեն՝ անեղծա կան.
Առ մեզ խօսին՝ առանց լեզուի՝ բարբառա կան.
ուսուցանեն՝ առանց բանի՝ անյօդա կան.
Որ և 'ի ժամ՝ խաւարելոյն՝ արեգա կան.
եթէ ունէր՝ նա մարդկօրէն՝ բարբառ և բան.
Աղաղակեալ՝ յերկնից գոչէր՝ առ ազգ մարդ կան.
դու ինձ զիա՞րդ անուն ասես նծա կան.
Որ սպասաւոր՝ եմ քեզ տուեալ՝ անլռա կան.
և ոչ լթիւրիմ՝՝ 'ի հրամանէն՝ արարչա կան.
Ընդ քեզ 'ի գործ զարթուցանել լուսով ծագ ման.
և ըզգիշեր՝ քեզ առ հանգիստ պատրաստա կան.
'Ի ձմերային՝ սառամք լինիմ՝՝ եւ ցըրտա կան.
և թանձրախիտ՝ ամպով ծածկիմ՝՝ գարնանա կան.
'Ի հըրակէզ՝ տապ տօչորիմ՝՝ ամառնա կան.
և 'ի լուսոյս՝ իմ խափանիմ՝՝ ես պատահ ման.
Ոչ թէ միայն՝ չեմ 'ի պատուէր՝ նծա կան.
այլ և ոչ մարդ՝ եմ կենդանի՝ և բանա կան
Այլ դու հայեա՝ յես գեղեցիկ՝ լոյս եղա կան.
և փառս տուր՝ արարողին՝ միշտ յաւէտ եան.
Եւ հինգերորդ՝ երկլին հրատին՝ է կայա րան.
զոր կէսք արէս՝ և այլք մառեխ՝ ըզնա կար դան.

Իսկ

Իսկ մեք հըրատ՝ նըման ասեմք՝ կիզողա կան.
ջերմին և չոր և այրեցող՝ բոցանը ման
Որ ըզգօտին՝ ի՛ւր պատելով՝ պարագըրա կան.
և աւարտէ՝ ըզնա ամիսն՝ ութ և տա սան.
Որ ընդ կիսոյ՝ կայ յաստիճանն՝ ընթացա կան.
կէս ընդ ամսոյ՝ առ կենդանեաւ՛ըն կատար ման.
Զայլըն թողից՝ ասել ըզըան՝ քննողա կան.
յորս և ունի՝ ինչ գուշակմունք՝ ազդողա կան.
Զ [illegible] [illegible] Ջերմ է և Գէճ. Վեց երրորդըն սկսայց ասել՝ աստեղըն քան.
որ նա կոչի գեհս ՚ի բարբառըն յունա կան.
Եւ ՚ի տաճկացըն մուշթարի՝ է շնորհա կան.
և լուսընթագ՝ որք ՚ի յորդւոցըն հայկա կան.
Գեւոնական՝ և ուղղախօս՝ ճըշմարտա քան.
Եկեղեցեաց՝ և սուրբ տեղեաց՝ աղօթա րան.
Եւ ՚ի բուսոյ՝ քաղցր և անուշ՝ ճաշակա կան.
և յարուեստից՝ թագ և պսակ՝ արքայա կան.
Զգօտին պատէ՝ զիւր ՚ի տարին՝ երկոտա սան.
իսկ զաստիճանն՝ երկոտասան աւուրբք լըր ման.
Այս գեղեցիկ՝ աստղ բարւոյ ազդողա կան
որ յիմաստնոց՝ բնութի սորա՝ յայս քըննե ցան.
Է Զօհալ Սատուրն է և չոր. Եւ ՚ի կամարըն յեօթներորդ՝ ՚ի վերնա կան
զոր յոյնք կըռոնոս՝ և այլք զօհալ՝ զանուանըն տան.
Յըրտին և չոր՝ բնութ՚ըն չար՝ և վնասա կան.
գուշակ լուծից՝ և ծերութեն և տըրտմա կան
Ահ և երկիւղ՝ և մահաբեր՝ կասկածա կան.
և այլ բազում՝ մասանց իրաց՝ գուշակա կան.
Պատէ զգօտին՝ ՚ի թիւ տարեաց՝ երեսնա կան.
և զաստիճանն՝ ՚ի յերեսուն՝ օր ամսա կան
Ոչ թէ տարտամ՝ է սա գնայիւք՝ կամ ծանրա կան.
այլ յոյժ անըրաճ՝ բարձր է երկին՝ սորայն կայ ան.

Համեմատէ զերկինըս զայս՝ ըզլուսնա կան.
յայն որ կամարըն՝ երեւակըն՝ ընթացա րան.
Որպէս և որ՝ քան ըզտարըն՝ է նուազա կան
այնչափ և նուրբ՝ երկըն լուսնին՝ քան ըզնո րայն
Զնա աստուածէր՝ ասեն զորուն՝ առաջնա կան
յորում և կեանք՝ մարդկան լինէր՝ երկարա կան
Որպէս վերջին՝ զարուս լուսին մաշողա կան
որ և նուազ են կեանք մարդկան՝ սակաւա ւոր.
Որք այսօցիկ՝ իմաստնաբար՝ հետեւ ցան.
և առ 'ի սոյն՝ երկասիրել՝ աշխատե ցան.
Մէ ընդունոյն՝ ինչ կամ է վայր բարբառե ցան.
այլ կըրթելով՝ ներհըմտաբար՝ տեղեկա ցան
Զոր 'ի նոցունց՝ աշխատութեն՝ որ վարժե ցան
փոքր 'ի շատէ՝ նըշանակեմ՝ սակաւ ըզ բան.
Մոլորակաց թիւ և անուն՝ որ ասա ցան.
են 'ի վերայ՝ և 'ի ներքոյ՝ արեգա կան.
Այն որ 'ի բարձր՝ և գերազանց՝ երկինըն կան.
նորա յերկար՝ ամք բայց սատակ՝ ազդեն զնը շան.
Իսկ որք ներքոյ՝ և նորբազոյն չըրջին խօ րան
նորա աւուրց՝ են՝ և ամսոց՝ զուշա կան
Եւ պատճառ՝ մոլորական՝ սոցա կոչ ման.
վասն որք յուղիղ՝ գնացից իւրեանց՝ յետըս դառ նան.
Զի յարեւելըս դէպ ուղիղ՝ մէջս ընթա նան.
և յարեգակըն մերձ եղեալ՝ կրկին ե կան
Որպէս փոքունք որք արքայի՝ հանդիպա նան
անդէն կասեն՝ յիւրեանց գնացիցն՝ և մեղմա նան
Նոյնպէս նորա՝ 'ի լուսաւորըն մեծ հըպ ման
'ի մեծ լուսոյն՝ և հրապայծառ՝ կան յայրեց ման
Բայց ես և զայս՝ առ 'ի նոցունց՝ յուշ ըզ բան.
Թէ երկըրին նորա միմեանց՝ ներհակա նան.

♃ Որ լուսընթագ՝ և մուշթարին՝ է վերնա   կան.
զայն ձոխութեն՝ և մեծութեն՝ ասեն նը   շան։
☿ Իսկ փայլածուն՝ զոր ոտարիտ՝ խոնարհա   կան.
զայն հնարագործ՝ իմաստութենց՝ վարժողա   կան
Սոքա դեմուկ՝ գործովք միմեանց՝ վիճակե   ցան.
և առ միում՝ անձին սոքա՝ ոչ ընտակա   նան
Զի մեծութեն՝ ուսմունքըն չեն՝ ախորժա   կան.
և ոչ ուսմանց՝ հոգք աշխարհիս՝ պատրողա   կան։
Իսկ թէ իւրեանց՝ տուն զոր ասեն՝ պատահա   կան.
մարդն երկոցունց՝ շնորհաց լինի՝ ասպընջա   կան։
Եւ այս պարգևք՝ բարեբարին՝ առատա   կան.
որ զարժանիսն՝ ընտրէ 'ի գործ՝ մարդկան պէ   տան։
Բայց զի բաղումք՝ են այսըմ տէր՝ և անար   ժան.
զի ոչ՝ շնորհքն է առատ անզըղջա   կան։
Են և այլ՝ աստեղք երկու՝ ընդդիմա   կան.
♃♀ մուշթարին՝ և լուսաբերըն՝ որ է զօհ   րայն։
Զի լուսընթագն որ 'ի վերայ՝ արեգա   կան.
գնա սրբութեն՝ և մաքրութեն ասեն իշ   խան
Եւ զլուսաբերըն՝ որ առ ներքոյ՝ խոնարհա   կան.
զայն խնդութեն՝ և ցանկութեն՝ որ մարմնա   կան։
Իսկ ըզպատճառն՝ այսըմ գործոյ՝ վկայա   կան.
ոչ տարադէպ՝ այլ մասնաւոր՝ խորհրդա   կան
Զի նա 'ի վեր՝ առ վերնայնոյն յարմարա   կան.
սա 'ի խոնարհ երկրաւորաց տարփողա   կան։
Բայց աստեղացս՝ այս որոշին տեղ և կայ   ան.
ոմանց բարեաց՝ զայլըս չարեաց՝ ասեն նը   շան։
Զի որք պըղծեր՝ և կենդանեաց՝ են կերպա   րան.
զոմանըս տուն՝ նոյն ասեն՝ իւր սեփհա   կան։
Եւ 'ի տեղի՝ ուր յարարչէն՝ ստեղծեալ ե   դան.
գնդոյն փառաց՝ և բարձրութեն՝ ասեն կայ   ան։

Եւ

Եւ որք բնութի՝ մոլորակին՝ հանդիպա նան
ըղձա բարի՝ և շնորհաւոր՝ ասեն ընա կան,
Սմանց ակրդ՝ տես և հայեցք՝ խաղաղա կան.
զայլս սատ ընդդէմ՝ և անյարմար՝ վիճողա կան,
Եւ ապացոյց՝ սորին բերեն՝ նմանա կան.
զոր չէ արժան՝ իսկ ազարտել՝ ըղձա մարդ կան,
Զայն որ 'ի տան՝ խորում լինի՝ հանդիպա կան.
որպէս թէ որ՝ յիւր բուն երկրին՝ հաճոյա կան.
Եւ զոր փառաց՝ և բարձրութեն՝ ասեն կայ ան.
որպէս թէ որ՝ յիւր հայրենիսն՝ ըստացա կան,
Եւ որ բնութեն՝ սեղւոյն կերպին՝ հանդիպա կան.
որպէս քաղաք՝ նորին և մերձ առ ազգա կան.
Իսկ որ սոցունց՝ տեղեաց ընդդէմ՝ պատահա կան.
զնոսին ակատ՝ իսկ և անզօր՝ անգործնա կան,
Այս քեզ սակաւ՝ բան յարտաքնոց՝ ուսումնա կան.
թէ ախորժես՝ իսկ և չառնես՝ քամահա կան.
Զի աստեղաց՝ բնութի չասեմք՝ ազատա կան.
կամաւ յինքեանց՝ ներգործելով՝ իշխանա կան,
Այլ 'ի մարդկան՝ պէտքս կազմեալ՝ ծառայա կան:
և յարարչին՝ հրամանբս կան՝ միշտ անխա փան,
Զի որ բստեղծ՝ զաշխարհս բանիւն ամարչա կան.
զնոսա ձեռին՝ գործիք ունի՝ յարմարա կան,
Որ արուեստիւ՝ շարժեալ շրջէ՝ զգունդն երկնա կան.
և նոյն շարժմամբ ժամանակաց՝ թիւք գոյա նան,
Իսկ ժամանակք՝ լուսաւորօքդ՝ որք ընթա նան.
որպէս նիւթոյ՝ ինչ տարերայդ՝ են գործնա կան,
Եւ համայնից՝ գոյից տարերքս՝ են ծնողա կան.
որք կենդանիք՝ և բուսականք՝ բաղկացա կան,
Այս համառօտ՝ ցոյց արուեստին՝ տծա կան.
որ զլուսաւորսդ՝ կազմեաց գործիք՝ իւր եղա կան,

Բայց

Բայց չէ զարմանք՝ այս տեսանող՝ մըտաց մարդ- կան.
Թէ 'ի բարձունս՝ երկնից լուսոյ՝ ծաղկունք ծը նան.
Որ զօրութիւն՝ ինչ բնաւորեալ՝ ունին ազդ- ման.
զոր արարիչն՝ եդ 'ի նոսա՝ օգուտ մարդ- կան
Որպէս արմատքս՝ որ յերեսս՝ երկրի բու- սան.
ներգործութիւն՝ ունին յինքեանս բընա- կան.
Նա և պըտուղք՝ երկրի համովքըն զանա- զան.
ոմանք կապօղք՝ են այլք կակուղք և լուծա- կան.
Ոմանք ցրտինք՝ են այլք քաղցունք՝ և ջերմա- կան.
որք 'ի տարերց՝ նոյնք զանազանք՝ որակա- ցան.
Նոյնպէս ծաղիկք՝ յերկրի 'ի յայս բնաւորե- ցան.
և համօրէն՝ տունկք և արմատքըն սեռա- կան.
Ոմանք ցաւոց հիւանդաբերք՝ և մահա- կան.
այլք զօրութեն՝ բժշկարար՝ առողջա- կան.
Թողից զթռչնոց՝ և զգազանաց՝ ճառել բըզ- բան.
որք զանազան՝ կերպ և 'ի բարք՝ բնաւորե- ցան.
Է և 'ի խոտնիս՝ ինչ կլինաման՝ զարմացա- կան.
որ ըզնմանէ՝ են սքանչելի՝ բանք ճառա- կան.
Եթէ 'ի ջուր՝ ինչ կաթսայից՝ եռանդնա- կան.
արկեալ փոխէ՝ զնա ցրտութիւն սառնա- կան.
Այլ և 'ի քուն՝ գոլով մարդոյ՝ և թըմրա- կան.
մերձ առ շըրթունսն՝ եդեալ բղխէ բարբառ և բան.
Այլ և կարծիք՝ ինչ կուսութեն՝ յոք լուծա- կան.
զնա ծխելով՝ իսկ ճշմարիտ՝ տեղեկա- նան.
Են և այլ ես՝ ծաղկունք յոլով՝ զարմանա- զան.
որք զօրութիւն՝ ինչ սքանչելի՝ ունակա- ցան.
Արդ թէ 'ի բոյսս՝ է ինչ բնութիւն՝ ներգործա- կան.
որք եղծականք՝ են առօրեայք՝ և անցա- կան.
Ապա և մի՝ լեցի կարծիք՝ երկրայա- կան.
Թէ զօրութիւն՝ 'ի լուսաւորսդ՝ են ազդա- կան.

Որ

Որ 'ի լուսոյ՝ են և 'ի հրոյ՝ նիւթ պարգա   կան.
և տարերացն՝ որք 'ի սոցունց՝ են շարժա   կան։
Բայց թէ վասն է՞ր՝ բնաւորեցան՝ այս առ մարդ   կան.
զաշխատութիւն՝ այլոց առնել՝ եպերա   կան։
Ես այսմ երեք՝ պատճառ ասեմ՝ գիտողա   կան.
և դու ուղիղ՝ մտօք լսէ՝ յօժարա   կան։
Մի՝ թէ կարծիք՝ ինչ է ուսումն՝ թերու   թն.
և կամ անշահ՝ իսկ աշխատանքըն որքնու   թն։
Երկրորդ թէ ծոյլ՝ իսկ և տարտամ՝ է կրթու   թն.
և ոչ առեալ՝ զուսմանն ճաշակըն քաղցրու   թն։
Երրորդ մախանք՝ ինչ նախանձու՝ և հեռա   կան.
որով մաշէ՝ զհոգին հրով՝ տոչորա   կան։
Բայց զոր երկուս կարգեցի՝ վերջին ըզ   բան.
նախ առաջին՝ ըզնոյն ցուցից՝ քեզ խրատա   կան։
Մի նախանձու՝ հրով մաշիր՝ կամ տրտմա   կան.
մի՛ զընկերացըն քամահեր՝ որպէս զան   բան։
Մի ըզբարուցն՝ չար տասցես՝ ըզկերպա   րան.
մի՛ ըստեղծուած՝ վեհին տեսցես՝ որպէս խո   տան։
Որպէս ծարաւ՝ աղբեր դիմեա՝ յօժարա   կան.
և ըզպասքեալ միտդ արբուսցես՝ բանիւք ուս   ման։
Որպէս լուսոյ՝ ծագման յըստակ՝ արեգա   կան.
նոյն ըզհոգւոյդ՝ աչըս բացցես՝ տեսողա   կան։
Մի յայլասեռ՝ յազգաց գարշիր՝ խնդրողդ ուս   ման.
մի՛ յաղքատաց՝ մեծամտիր՝ որպէս իշ   խան։
Այլ առ 'ի քեզ՝ որպէս 'ի փշոյ՝ վարդ հատե   ան.
թէ զոք անօթ՝ շնորհաց տեսցես՝ և պատուա   կան։
Մի ծուլութբ՝ դանդաղեսցես՝ որպէս զան   բան.
մի՛ զանդաստան՝ հոգւոյդ թողցես՝ որպէս խո   պան։
Մի ապառաժ՝ զսիրտդ արասցես՝ բանին սեր   ման.
և մի փշաբեր՝ անտառասցես և հեղձա   կան։

Մի

Մի ճանապարհ՝ ոտից լիցիս դու և կո խան.
զայս ՚ի բանից՝ փրկչին ուսցիս՝ տակա կան,
Բայց որ զարուեստս՝ այս նախատեն՝ իբր անպէ տան.
որ ՚ի մերոցս՝ ազգայ թողեալ արտաքսե ցան,
Ի՞նչ այսոցիկ՝ պատճառ ունին՝ խորհրդա կան.
զի չարաչար՝ ուսմունք յամենայ՝ խառնակե ցան,
Ի՞նչ որք յիմար՝ միտօք սովին՝ ծանօթա ցան.
նոյնք իմաստուն՝ զինքն և ներհուն՝ համարե ցան,
Եղ տեսութեն՝ մտաց ունին՝ յոյժ ախտա կան.
և ՚ի գլոյս՝ որոց լուսով՝ ոչ վառե ցան,
Ոգօք կանձառ՝ խրթնամբ սիրոյն՝ արարչա կան.
որ արուեստին՝ են ՚ի բնութեն՝ այս եղա կան,
Զի ՚ի գոյիցս՝ եղականաց՝ և եղծա կան.
զգայացուցիչն՝ անեղ ուսցուք՝ անապա կան,
Զայն սատեղայ՝ բնութեն ասեն՝ յարմարա կան.
իշխանաբար՝ զնոյն ներգործել՝ անբանա կան,
Բայց և զմերն՝ իսկ շարժութեան իշխանա կան.
առ ՚ի ներքոյ՝ նոյին կարգեն՝ բնաւորա կան,
Բայց որ զուակն՝ գործւոյն ունին՝ որսորդա կան.
և յաղտաղտուկ՝ ծովէ որսան՝ ինչ պատուա կան,
Իսկ ՚ի ցամաք՝ տեղի նստին՝ հանդարտա կան.
և ըզխոտանն՝ ՚ի բայց ընտրեն՝ պատրաստա կան,
Կամ որ հրմուտք՝ են արուեստեց՝ բըժըշկա կան.
՚ի յոգնակի՝ ծաղկանց լինին՝ հաճաքա կան,
Բայց և զեռնոց՝ թռչնաւորայ՝ և սողնա կան.
խածեալ վիրայ՝ նոցուն կազմեն՝ դեղ փըրկու թեն,
Սրով և դու՝ իսկ իմաստուն՝ և խոհա կան.
՚ի յոմ ուսմունս գտցես՝ ինչ ուղղա կան,
Եթէ յստակ՝ զմիտսդ ունիցիս՝ տեսողա կան.
՚ի յախտաժոր՝ բանից Պաւղով՝ անցանկա կան,

Որ

Որպէս ըղձյս՝ պայծառ ծաղկալ՝ արեգա կան.
'ի գարշահոտ՝ տիղմս մնալով՝ անխառնա կան.
Մի ոչ ջուր՝ զմիտսորդ սառնար՝ հեշտ լուծա կան.
այլ ոչ հուր՝ հատու ցանող՝ և վերնա կան
Իսկ որք թիւրեալք՝ բանիւք խօսին՝ սըխալա կան.
և զոր քննեն՝ ոչ կատարին՝ ճշմարտա բան.
Ոչ զի արուեստն՝ է անկատար՝ և թիւրա կան:
այլ որք կարեւք՝ զանձինս աւեն՝ գիտողա կան:
Եւ ոչ խայտառ՝ ժուժկալեցին՝ 'ի կէտն ուս ման.
այլ զաղփաղիւն՝ շաղախեցին՝ իսկ անալի տան.
Կամ 'ի համար՝ հաշւոյն եղեն՝ մոլորա կան.
կամ 'ի գծանոց՝ ոչ վարժեցան՝ ընտրողա կան:
Մանաւանդ՝ ուսումնականք՝ որ այժմիս կան.
նախ քան զըսկիզբըն համարին գիտել չվալս ձան:
Յաշակերտաց՝ կարգէ լինին՝ փախըստա կան.
և բարբունեք՝ անաճամբ շըջին՝ յայժ պերձա կան:
'Ի յերկաթէր՝ քըրտանց մինան՝ ունայնա կան.
և վաստակոց՝ պըտղոյն ցանկան՝ առանց սեր ման:
Որ և յիմոց՝ բանից դատիմ՝ անօգտա կան.
և անպատձառ՝ լեզուճաճ լաեմ՝ անձայնա կան.
Օ՜ի զժամանակս՝ իմ կորուսի՝ յայժ անալի տան.
և վաստակոց՝ մըշակ եղէ՝ անշահե կան:
Օ՜ մասունս հոգւոյ՝ ունայն թողի՝ անզարգա կան.
և ըզմտացս՝ ազգեր խօլի՝ առանց բըղխ ման:
Օ՜ի որք արեան՝ են մերձակայք՝ և ազգա կան.
զիս սոխպէին՝ 'ի հոգս ունայն՝ աշխարհա կան.
Յոր փութայէն՝ նոքա չեղէ՝ ինչ օգնա կան.
և ոչ սրտիս՝ իմ բաղձանաց՝ նոքա նը ման:
Օ՜ի որ մարմնոյ՝ էր ցանկալիք՝ նոցայն էր ջան.
և ինձ թողուլ՝ զայնպիսի փոյթ՝ սիրել ըղ բան:

Նոքա

խոնարհ՝
խոստովա
նութիւն
ղանջնէ:

Նորա որդւոյն՝ իմ անձնանայ՝ ոչ ըղձա ցան.
և եսնոյանց՝ հետևելով՝ եղէ ան բան:
Զի ՚ի յերկրիս՝ յորում էի՝ որոնեցանը ման
ոսկս պտուղք՝ իմ վաստակոյն՝ էր անպէ տան
Նաև որք պտղոյն՝ քաղցրաճաշակ՝ ոչ բաղձա նան.
և ոչ ՚ի տունկն՝ խիկ գթալով՝ տանէին զար ման.
Այլ անսորիկ՝ բարձի թողի՝ զճաշակն ուս ման.
և գանձն ՚ի գործ՝ եսոււ հօգւոյ՝ աշխարհա կան
Թէպէտ անձուկ՝ սրտիս՝ նեղէր՝ տաղն ապա կան.
և ՚ի խարոյ՝ սրտէ հընէր՝ ձայն հառաչ ման:
Բայց որ ՚ի դէպ՝ հասակն ուսման՝ և մանկա կան.
երբէք և ոչ՝ ինձ պատահի՝ քանզի ան ցան:
Բայց առ ՚ի նոյն՝ սիրով դաշնամ՝՝ յոյժ ըղձա կան.
և զերկնայինն՝ զարդուն ձեռամ՝ ներբողա կան:
Զոր առ անգետն՝ քեզ ծանուցի՝ բանք մարմնա կան.
զնոյն եղանակ՝ առ փոխեցից՝ քեզ հոգե կան:
Ով սքանչելի՝ ձեղուն յարկի՝ այս մեծի տան.
Բարձրելոյն՝ բանէ ձգեալ՝ որպէս խո րան:
Երրորդէ՝ սեռից ազանց՝ ժողովա րան.
որք ՚ի ծոց քո՝ պարունակին՝ խրախճանա կան:
Դու յարկ մեծին՝ ձեռամբ չինեալ՝ արքայա կան.
Ջահք ՚ի բարձանց՝ ՚ի քեզ կախեալք՝ անշիջա կան:
Դու անթառամ՝՝ ծաղկանց լուսոյ՝ մեծ բուրաս տան.
որք յանդաստան՝ քո գեղեցիկ՝ ծաղկազրե ցան:
Ոչ թէ միայն՝ քո պ-բանոյ՝ զարդարե ցան:
Այլ բովանդակ՝ մարմին և անձն՝ շքեղա ցան:
Նոյն մեծութիւն՝ քո հրաշագեղ՝ անչափա կան.
հանդերձս նորբ՝ և պատմուճան՝ քեզ կարգե ցան:
Ոչ թէ միայն՝ կրկին ակունք՝ որք ձուլա ցան.
Այլ յոգնակի՝ ակունք լուսոյ՝ շարադրե ցան

Նչ

Եւ մարգարիտս լուսափայլ՝ որք յեռեւ ցան.
ընդ գիշերոյ՝ ալխտակափայլ՝ ջահ ձեւորա կան.
Նաեւ 'ի տուէ՝ բազմափայլին՝ բոց լայծա կան.
յոր գիշերոյն այսօր փայլունքըն ծածկե ցան:
Նոր ամպարքաւ՝ եւ միշտ լինիս՝ պատմօղա կան.
գէ զերգեցիկ՝ յօրինողըն՝ որ անսահ ման:
Օչայս փայլէ՝ Ածին դաւէթի՝ սաղմոսա րան
և տաւղերգն նր պօղոս՝ զարմանա կան.
Նոր վարգապետ՝ մեզ ուսուցիչ՝ ամխօսա կան.
'ի քեզ առնեմ՝ տասք լուսեղէն՝ ընթերցա կան:
Տառք քո խօսունք՝ մեզ խրատիչ՝ անձայնա կան.
որք են մատոնց՝ գործ բարձրելոյն՝ անհասա կան
Դու օրինաց՝ տախտակ գրոյն՝ որ բընա կան.
զոր ընթեռնում՝ հասարակաց՝ որդիք մարդ կան
'Ի շարժմանէդ՝ մշտախաղաց՝ անկայա կան
զանշարժելին շարժող ընծայեցս՝ որ այժմ կան
Յարարածոցդ՝ համագումար՝ որ տարրա կան
զորութեանն՝ որ հրանիւթեցն՝ անտեսա կան
Դու խրատիչ՝ մեզ յաշխարհէի՝ եւ վարժա րան.
որ իմաստուն՝ զմեզ յօրինես՝ եւ բանա կան.
Դու 'ի ծոց քո՝ զմեզ ամփոփես՝ ծնողամը ման.
բղխմունք բարեաց՝ մեզ ընծայես՝ փարթամա կան.
Դու մեզ դայեակ՝ դաստիարակ՝ որպէս մամ կան.
ժամանակաւ՝ ըզմեզ խրատես՝ սաստողա կան:
Հողոյ ցօղմունք՝ կեծակնաթափ՝ փայլատա կան.
'ի ծոցս ամպոյ՝ հողմով հասեալ՝ հուր կիզա կան:
'Ի ձմեռնմանէն՝ սաստիկ փայլեալ՝ նիւթ կայծա կան.
և պատառմամբ՝ թնդմամբ որոտ ընդոստա կան:
Նաև լուսաւորքըն փառք իշխան՝ գիշերա կան.
խաւարային՝ ժամուն 'ի լոյս՝ մեզ սփռա կան:

Սա

Խորհըր- դական ծննդեան

Սա զօրինացըն հրնոյ բերէ՝ ըզկերպա րան.
որ մեկնեսցէ՝ տուեան ազգին՝ խորակ եան,
Լոյս գիշերոյ՝ ժամանակին՝ աղօտա կան.
մինչ եւ ծագեալ՝ չէր արեգակն՝ արդարու թն
Լուսինն որ ոչ՝ կարէ ծագել՝ զլոյս հանրա կան.
այլ գիշերոյ՝ մասին նուազ՝ փայլողա կան,
Նոյն և օրէնքն՝ որ տուեան տոհմին՝ արքայահամ եան.
ոչ օգնէին՝ այլ յայտնէին՝ զմեղս մարդ կան
Նոյն և ստուերք՝ հանգուցմունք՝ շաբաթա կան.
որք ընդ լուծին՝ խումբք և կամաք էին յոգնա կան,
Օ մարգարէից՝ դասքն երջանիկ՝ որք մաքրե ցան.
ընդ օրինացըն լուսատու՝ մարդկան տա ճան
Հաւեղք ձեռին՝ յերկնային՝ ժամուն սկըս ման.
կարգ ըստ կարգի՝ խաղան ՚ի լոյսն՝ առաւօտ եան
Մինչ արուսեակն՝ առաւօտուն՝ լուսոյն նը շան.
որ առաջեալին՝ առ գալըստեանն՝ արեգա կան
Նոյնպէս և պարք մարգարէիցն՝ որք ընտրե ցան.
՚ի նոյն հոգւոյն՝ ձրագունք լուսոյ՝ շնորհաց լը ցան,
՚Ի մովսիսէ՝ մինչ ՚ի յօծեալն՝ ածըն բան.
՚ի խաւարի՝ կռապաշտութն՝ լոյս ծագե ցան,
Տանըս մեծի՝ այսմ՝ աշխարհի՝ որ զդպա կան.
պատգամախօսք՝ և լուսաբերք՝ առաքե ցան,
Սոքա զխորհուրդ՝ անպարագիծն՝ ածու թն
յոգնս մարդկան՝ նըշուլիցին՝ լուսոյ նը ման,
Մինչ արուսեակն՝ արեգականն՝ արդարու թն.
հինն օրինաց՝ աճարտողին՝ նորոյս սկըզբ ման,
Սա յովհաննէս է ամլորդին՝ զաքարի եան.
որ կարապետ՝ ածորդւոյն՝ էր գալըստ եան
Նոյն և ձրագ՝ շնորհօք վառեալ՝ օրինա կան.
մխիթարէ՝ խոր գիշերոյն՝ և թախծա կան.

Ո՜վ գիշերդ՝ հաճ քաղցրախօս՝ և զուարճա կան.
զարթուցանող՝ մարդկան 'ի քնոյ՝ թմրողա կան
Զուարճեալ և այլ՝ քեզ օրինակ՝ յարմարա կան.
անմեղ մարդկան՝ որք և մեղօք՝ խաւարա նան.
Այս յարևելս՝ գոլով բոլոր՝ խոկ 'ի յըր ման.
և առ սակաւ՝ սակաւ խաւար փոխարկա կան.
Իսկ յարև մուտս՝ կոյս բոլոր՝ լուսոյն ու նայն.
առ փոքր փոքր՝ անձամբ 'ի լոյս՝ զուարթա կան.
'Նըմանապէս՝ մինչդեռ է մարդն՝ անմեղա կան.
արդարութե՝ գործովքն 'ի լոյսն՝ է հոգե կան.
Իսկ թէ մեղացն՝ բառնէրք 'ի նմա՝ հզօրա նան.
արդարութե՝ լուսոյն նըշոյլք՝ տգեղա նան:
'Ի կատարել՝ բարւոյն լինի՝ նա լուծա կան.
և հեշտութե՝ ախտիցըն մուտք՝ 'ի նըմա բա նան
Ընդէն բոլոր՝ մտաւնք հոգւոյն՝ տգեղա նան.
և յարև մուտս կոյս լինի՝ դիմեցա կան.
Իսկ թէ ծագէ՝ 'ի նմա շընորհքըն զըղջա կան.
Մինչդեռ 'ի մէջ՝ մեղաց նստի՝ վարանա կան.
Ըզ չարաչար՝ մեղըն լինի՝ նա խոստո վան.
և յառաջին՝ փառացըն գայ՝ 'ի կերպա րան.
Ո՜յս քեզ դպրոց՝ ալփաբետայ՝ որպէս ման կան.
'ի յանբարբառ՝ տառեցն երկնի՝ նըշան ուս ման.
Ո՜վ և զպայծառ՝ լուսոյն աղբիւր՝ միշտ հաստ կան.
ըզգեղեցիկ՝ ակն աշխարհի՝ լոյս ցուցա կան.
Օ՜ նա 'ի կամարըդ քո բերես՝ ջահ փայլա կան.
որ զկերակուրըն հըրոյ բաշխէ՝ ընտանեց այլ տան.
Այս մեզ խրատ՝ օրըստօրէ՝ քարոզա կան.
ըզմահ և զկեանք՝ օրինակէ՝ դէմ յանդի ման.
Նաւաստուն՝ ծագմամբ ըզծընունդըն մայրա կան.
երևկոյին թաղմամբ ըզմուտն 'ի գերեզ ման.

Այ

Հրաշալէ
Թէոփա-
Նոսէն.

Ա՛յ զօրինակ՝ բերէ լուսոյն՝ անեղա կան.
որ ՚ի ծոցոյ՝ Հօրէ ծընունդ՝ որդի և բան։
Յարևելից՝ գեղով ծագէ՝ փեսայա կան.
առագաստէս՝ ընթացս առեալ՝ Հրեկայա կան
Զարեգակնն՝ արդարութեան՝ պատմէ ըղ բան.
զանձնութ լուսոյն՝ մեղ քարոզէ՝ լոյս եղա կան։
Այս ծագեցեալ՝ յարևելից՝ լուսոյն կող ման.
որպէս ծննդեամբ՝ բանն ՚ի Հօրէ՝ անճառա կան։
Այս Նիւթական՝ ողով լինի՝ պարագրա կան
որպէս անմիութ՝ լոյսն մարմնով՝ ընութեն մարդ կան։
Այս առնգծական՝ լոյս Համասփիւռ՝ անմարմնա կան.
որ օդոյն՝ մարմնոյ եղև՝ պարունա կան։
Ոչ ՚ի բնութեան ինչ փոխեցաւ՝ այլ անը ման.
այլ զոր յառաջն՝ էր անմարմին՝ և սկըզբնա կան
Այնպէս ծնունդըն Հօր որդի՝ որ լոյս և բան
՚ի յարգանդի՝ կուսին մարմին՝ առ թանձրա կան,
Այլ է ած՝ պատճառըն Հօր՝ նոյն էա կան.
նոյն է և մարդ՝ որդի կուսին՝ ծնունդ մայրա կան.
Եւ որպէս զլոյսն՝ արկեալ յանօթ՝ արեգա կան.
ոչ թէ կըլկէն՝ զնա անօթանօք՝ բաժանա կան
Այլ մի և նոյն՝ իսկ տեսանելիք՝ անզգալա կան.
լոյսն անմարմին՝ և զլուր անօթն՝ որ օդա կան։
Նոյնպէս փառացըն Հօր ծագումն՝ և կերպա բան.
որ ՚ի կուսէն՝ զգեցաւ ըղկերպ՝ ծառայա կան։
Ոչ թէ երկուս՝ որդիս առեալք՝ կամ կերպա բան.
այլ մի և նոյն՝ խոստովանիմք՝ զծնըն բան։
Եւ որ ունէր՝ զընութիւնն Հօր՝ Հաւասարա կան.
նոյն և ըզդէմ՝ առանձնակի՝ և յատկա կան։
Նա ինքն էառ՝ ժամանակաւ՝ զընութիւն մարդ կան.
այլ և ըզդէմ՝ ճշմարտապէս՝ առանձնա կան։

Ա.յլ

Բայց ոչ յերկուս՝ խոկ բաժանի՝ բնութենըն   ըան·
և ոչ կըրկին՝ ասել ըզդէմ՝ որոշա   կան·
Բայց մի և նոյն՝ է մարմնացեալ՝ ածըն   բան·
բնութիւ գիման՝ աստուածութեըն միա   կան
Ոչ անմարմին՝ բնութին եղև՝ պըյպըլ   կան·
և կամ մարմնոյ՝ ինչ թանձրութեն՝ փոխարկա   կան·
Բայց կատարեալ՝ բնութենց երկուց՝ նոր խառնըը   ման
միաւորեալ՝ անչեղապէս՝ անձնաւո   կան·
Սարդ լինելով՝ բոլորովին՝ ածըն   ըան·
և ըզբնութիւն՝ իւր պահելով՝ անշփոթա   կան·
Ցուցեալ՝ բոլոր բնութին ադամա   կան·
և զզայութին՝ իւր ոչ թողեալ՝ ըզթանձրա   կան·
Ներ ճշմարին՝ և բարեփառ՝ ուղղափա   ճան
և ՚ի յերկրքին՝ սեւն հաճայոյն հաստատա   կան·
Որպէս թաչունք՝ երկու թեւք՝ յօդ սըլա   նան·
արագապէս՝ զօդըն հերձեալ՝ բարձր ընթա   նան·
Եւ որպէս մարդ՝ որ կենդանի՝ և բանա   կան·
յերկուց առից՝ կայ հաստատուն՝ անսխալա   կան·
Նոյնպէս և դու՝ գըան հաճայոյն՝ անօրինա   կան·
այս երկոքումբ՝ բարեպաշտիա՝ փառատրա   կան·
Բզ մի բնութիւ խոստովանել՝ ըստ մըու   թն
ոչ ուրանալ՝ որոց եղեն՝ ըստ դըու   թն·
Բայց զի յերկուց՝ կատարելոցըն միա   կան
ոչ բաժանել՝ ոչ խառնակել՝ շըփոթա   կան·
Ներ գեղեցիկ՝ զինուոր արի՝ հըռնկայա   կան·
և զերկոսին՝ զէնս ըզգեցիր անվ°թարա   կան·
՚Ի թըշնամեաց՝ յոր պատահիս՝ մարտ խըզմբա   կան·
ըստ պիտոյից՝ արկցես ՚ի գործ՝ դիպողա   կան·
Բզ ձանապարհ՝ ուղիղ գնացես՝ արքունա   կան·
զի յերկոսին՝ կողմանքըն են փուշք՝ խոցոտա   կան

Ու

Որպէս կամուրջ՝ վերայ գետոյ՝ յորդահո սան.
զառ 'ի վերոյ՝ նոյն և ներքոյ՝ ջուր հեղձա կան
Բայց դու զմիջինն՝ ընթանալով՝ նրբակա ծան.
'ի յերկոցունց՝ կողմանց մնասցես՝ անվնասա կան.
Մի բաժաներ՝ զընութի բանին՝ որոշա կան.
ըստ նեստորի՝ չարափառի՝ վատթարն ուս ման.
Ոչ 'ի մարմին՝ բանին բնակել՝ նախատեղծա կան.
և շարայար՝ ասել ընութիւք՝ բաժանա կան.
Մի զկերպս և զգործս՝ ինչ իմասցես՝ երկադա ճան.
ածութեն և մարդկութենըն զանա զան.
Բայց մի և նոյն՝ իսկ փրկագործ՝ անօրինա կան.
զոր իւր մարմնովըն կատարեաց՝ ածըն բան.
Որպէս և իւր՝ է իսկ մարմինն՝ անզատա կան.
նոյն է և կիրք՝ մարմնոյն և իւրք՝ ներգործա կան.
Ող և մահ՝ խաչին զոր կրեաց՝ անարգա կան.
ըզչարչարանս՝ մարմնոյն զխոցումըն գեղարդ եան.
Ածութեն՝ ասա վասն՝ անխառնելա կան.
զի է ած՝ մարմին առ բանըն խառնը ման.
Որպէս ած՝ է ինքն և մարդ՝ համանգա մայն.
ոչ ոմն ած՝ և ոմըն մարդ՝ բաժանա կան.
Նոյնպէս և կիրք՝ նորին և գործք՝ անօրինա կան.
ածայինք և մարդկայինք՝ որք միա ցան.
Ոչ թէ օտար՝ է 'ի բանէն՝ գործք մարմնա կան.
ոչ առանձին՝ և զատ են գործքն՝ ածա կան.
Բայց զմարդկայինսն՝ ածային լեր խոստո վան.
և զաստուածոյսն՝ իսկ ճըշմարիտ՝ ներմարդա կան.
Մի զբարձրագոյն՝ բանք ոք գըրոյ՝ ածա բան.
զայն ոյ՝ տայցես միայն՝ իւր սեփհա կան.
Եւ մի ընդդէմ՝ նորին զգըրեալս՝ խոնարհա կան.
զայն մարդկութեն՝ ասես լինել՝ յարմարա կան.

Բայց

Եւ մի և նոյն՝ լինել բանին՝ բնութեան մարդ- կան.
բարձրացուցին՝ բանք և գրեալք՝ նոճառատա կան.
Մի՛ բղխնութիւն բանին տայցես՝ սրխալա կան.
առ 'ի յեղուլ՝ կամ շփոթել՝ խառնակա կան.
Ոչ համագոյ՝ ասել բանին զմարմին մարդ- կան.
ոչ ըստ բնական՝ գոյացութեան յատկա կան.
Եւ ընդ բանին՝ միաւորեալ՝ անճառա կան.
որ առ մարմին՝ իւր յարգանդին՝ 'ի կուսա կան.
Բանըն յղացեալ՝ յարգանդ կենօքն՝ ինն ամսա կան.
ըստ օրինի՝ որդւոց մարդկան՝ հասարա կան.
Իսկ 'ի կուսէ՝ առանց սերման՝ անապա կան.
որ յայտնապէս՝ է զօրութիւն ածա կան.
Յորովայնի՝ կուսին մարմին՝ առ նիւթա կան.
բայց 'ի հօրէ՝ ոչ մեկնեցաւ՝ ածըն բան.
Մարմին հոգւով՝ միաւորեալ՝ միշտ բանա կան.
զի բոլորովին՝ ածացեալ որղէք մարդ- կան.
Նա մայր միայն՝ ունի յերկրի՝ իւր ստեղծա կան.
զի մեք կալցուք՝ հայր 'ի յերկինս՝ աներա կան.
Նա կոչեցաւ՝ որդի մարդոյ՝ տընտեսա կան.
զի մեք զածն՝ հայր կոչեսցուք՝ մեզ շնորհա կան.
Թլփատեցաւ՝ նա ութ օրեայ՝ ըստ ուխտին եդ- ման.
մեզ հոգևոր՝ թլփատութիւն տալ մաքրա կան.
Քառասնօրեայ՝ եկն 'ի տաճարն՝ աճուրց լըր ման.
ըստ օրինացըն մովսէսի՝ որպէս գրե ցան.
Պատարագօք՝ ընծայեցաւ՝ ածն յանդի ման.
հօր 'ի բարձունս՝ ընծայելով՝ զբնութեան մարդ- կան.
'Ի յեգիպտոս՝ յովսէփ տանէր՝ փախըստա կան.
զկռապաշտութիւն՝ առնել անտի հալածա կան.
Մանուկն աճէր՝ և զօրանայր՝ ըստ կարգի աճ ման.
իմաստութեամբ՝ լի և շնորհօք՝ ածա - կան

Օ՛ր

Ո՞ր օրինակ՝ նուռն ընդդալի՝ արեգա կան.
որ առ սակաւ սակաւ ծաղէ՝ գլխոյն խորա կան.
Այնպէս և բանն՝ ընդ հասակին՝ իւր մարմնա կան.
զնծայն՝ փառօքն փայլէր՝ ըզփրկա կան
Որ կերակրօք՝ յանձն առ սընունդ՝ տըղայա կան.
Նոյն պարգևեաց՝ մեզ կերակուր՝ ըզհոգե կան:
Զամս երեսուն՝ ծածկեաց ըզփառսն՝ ածա կան
զոր մկրտիլ՝ առ յովհաննէս՝ ՚ի յորդա նան:
Ինքն քաղցեաւ և ժուժկալեաց՝ համբերա կան.
զանժամ՝ ճաշակըն ըժըշկեաց՝ զանժուժա կան.
Այն և փորձի՝ ՚ի փորձօղէն՝ անյաղթա կան.
զի ընախահայրն՝ յաղթօղ ցուցէ՝ և զօրա կան
Ինքն էր ած՝ համայն և մարդ՝ ճըշմարտա կան.
որ ՚ի քաղցնուլն՝ ոչ ճաշակէր՝ անժուժա կան
Իւր ճաշակէր՝ առանց քաղցի իշխանա կան.
զի կամաւոր՝ ցուցցէ ըզկիրսն՝ և փրկա կան
Թէպէտ քաղցեաւ՝ որպէս զմարդ՝ կերակրա կան.
բայց ըզքաղցուն՝ ժամն անցուցեալ՝ ածա կան.
Յերևելոյն մի կայցես՝ գայթակղա կան.
այլ ամբարձցիս՝ յիմանալիս՝ դեգունա կան.
Վաստակեցաւ՝ յուղի գընալոյն՝ աշխատա կան.
այլ ՚ի վերայ՝ ծովուն քայլէր՝ թեթևա կան.
Ծարաւեցաւ՝ այն որ ծովու՝ եդեալ սահ ման.
այլ ինքնակամ՝ ետ մեզ ըզջուր՝ կենդանա կան:
Բահաւէիժեալ՝ լինէր ազգէն՝ ՚ի հրէա կան.
բայց ՚ի միջոյ՝ նոցունց գընայր՝ յօդ վերնա կան.
Ննջեաց քընով՝ ըստ օրէնի՝ ուղղոց մարդ կան.
այլ արթնութիւն՝ սասանեալ ալեացըն տայ հրա ման.
Տըգխտացաւ՝ նըման մարդոյ՝ անգխտա կան.
այլ առ յայտ՝ տուօղ ընութենն՝ է գիտու թն:

Եւ տրտմեցաւ՝ կրկին բնութիւն՝ ադամա	կան.
զի զօրամութին մեր պարծուցէ՝ յուրախա	կան.
Ն.ու. մերոստին՝ տալ մեզ ըզզւարթան՝ անմահա	կան.
որ Ճախանայր՝ ադամին հին՝ անդ փափկա	կան.
՚ի սիրելոյն՝ ոտնատուելով՝ առ գերեզ	ման
Ամենարար՝ կոչեաց զմեռեալ՝ չորեքօր	եայն.
Արտասուելովն՝ եցոյց առ մեզ՝ զգութ սիրա	կան.
ջնջեաց զարտասուս յերեսաց՝ մեր ամե	նայն.
Ապականեցաւ՝ ՚ի ծառայէն՝ ձեռաց ստեղծ	ման.
Ծառայ առնել՝ ըզբանաւորն՝ եւ մեզ հրա	ման.
Թուք ընկալաւ՝ ՚ի բերանոց՝ պղծոց մարդ	կան.
և փ՚չեաց ՚ի դէմս մեր զհողին՝ հծա	կան.
Բևեռեցաւ՝ ՚ի յանխծից՝ փայտն մահու	ան.
գնելով զմեզ՝ ՚ի յանխծիցն՝ օրէնա	կան.
Մեռաւ մարմնով՝ մահկանացու բնութե՛ մարդ	կան.
մեռոյց ըզմեր՝ մահըն մահուամբն՝ անմահա	կան.
Թաղեցաւ յերկրի մարմնովն՝ ՚ի գերեզ	ման.
իսկ միութեն՝ բանին մնալով՝ անսպա	կան.
Էջ ՚ի դժոխս՝ մերով հոգւովս բանա	կան
որ ընդ բանին էր միացեալ՝ անզատա	կան.
Երեքօրեայ՝ իսկ յարուցեալ՝ ըստ բանին խոստ	ման.
ըզյարութիւն՝ տալով մեզ յոյս՝ անսպա	կան.
Համբարձաւ առ հայր ՚ի փառսն՝ իւր սեփհա	կան.
ըզմեզ ընդ իւր՝ փառաւորել՝ անզուգա	կան.
Նոյն հայրենի՝ փառօք գալոց՝ է ՚ի վախ	ճան.
բնաւ կենդանեաց՝ և մեռելոց՝ ՚ի դատաս	տան.
Ոմանք ՚ի հուրն՝ իսկ առաքինն՝ անշիջա	կան.
և այլք ՚ի փառըս անպատումն՝ անգրաւա	կան.
Յայնժամ՝ ըզքեզ՝ իսկ պատուեսցէ՝ սիրօղդ ըզ	բան.
և զրկութե՛՝ իսկ հայեսցի՝ յանձնն անար	ժան.

Եւ որք սիրով՝ յայսըմ բանից՝ ինչ վարժեն նան·
Նոքա 'ի փառս՝ աջակողմանն՝ պայծառա նան·
Զի ընդ սրբոցն՝ արժանացեալք՝ գումար լըր ման
Երրորդութերն տալ զփառս՝ միշտ անվախ ճան·
Ընդորս և ես՝ փայտս անտառ՝ և գօսա կան·
Երգեմ ըզփառս՝ ածութեն՝ անլըռա կան·

Աղան երկոտասան կենդանակերպեան, երկոտասան ամսոց, և եր
կոտասան անդամոց, ասացեալ 'ի Յոհաննէսէ Արճիշեցւոյ· Լուսաւոր
հըր՝ որոյ ըստ յա մարդոյ, և կենդանակերպն ըստ այսմ երևեցեալ
բաժանեալ 'ի կերպս երկոտասան անդամոց մարմնոյ և աշխարհի·

♈ Խոյն է գլուխ՝ որ է պար սիկ·
♉ ցուլն պարանոց՝ բաբելա ցէք·
♊ Երկաւորն ուսք՝ որ է գամ րիկ·
այս երեքեանս՝ գարնան ծա ղիկք·
♋ Խեցգետինն հայք՝ լանջն առ մար դիկք·
♌ առիւծն է կողք՝ ասխա ցէք·
♍ Կոյսն որովայն՝ եղադա ցէք·
ամառն առնեն՝ այս կենդա նիք·
♎ Կշիռն է թիկունք՝ լեբէա ցէք·
♏ կարիճն երանքն՝ խտալա ցէք·
♐ Աղեղնաւորն ըլամա ցէք·
այս անդամքըն՝ է առ մար դիկք·
Աշունն առնեն՝ այս կենդա նիք·
որ հետ ամառ՝ սառնամա նիք·
Զի արեգակն՝ առ կենդա նիքդ·
փոխէ զօրակն՝ իւր ընթաց իւք·

Ա՞յծեղջիւրո՞ն բարձրն է աստ — րէք· ♑
Ջրհոսըն սրբունքն՝ նզխպտա — ցէք· ♒
Ձուկն ոտից թաթքըն որ հրն — ղէկ.ք· ♓
ձմեռն առնեն՝ այս կենդա — նէք·
Տէր առաքել՝ գրեցի զայս — քան·
'ի յայտնութի՛ միոյց մարդ — կան·
Օ՛չ որ լսեն՝ ձայրարա — նան·
'ի քննութի՛ բանիս փոխ — թան·
Ընդանակերպքն երկրաւ — սան
և զեօթն աստեղս՝ մոլորա — կան
Որք առմեմանս՝ երթան և — գան·
և աշխարհի՛ զազդումըն — տան·
Հանճարափոքըն հաւա — տան·
և զմեկնութի՛ն ես խնա — նան
Ա՛զդմունք չարեաց՝ և բարու — թն·
ըստ արժանեաց՝ սաքօք մեզ — գան·
Ո՛չ ինչ կարեն՝ առնել ըստ ինք — եան·
այլ յարարչէն՝ առեալ մեզ — տան·
Օ՛լ ամենայն՝ իր ըստ բնու — թն·
գործ ինչ ունի՝ առանձնա — կան·
Հըրոյն պրեկն՝ է ըընա — կան·
և լոյս բաշխել՝ աչաց մարդ — կան·
Ա՛յսպէս սոյա՝ աւանդե — ցան·
առնալ զազդումն՝ յաշխարհըս — տան·

Վասն եօթն մոլորակաց, և երկոտասան կենդանակերպից, ընդ որս են, կամ ո՞ր ընթանան, և կամ զի՞նչ է գործ նոցա.

Վան եօթն աստեղք՝ մոլորա կանք.
կենդանակերպք՝ երկոտա սան.
Ըստ իւրաքանչիւր՝ յատուկ անու ան.
զազդումն տան՝ որդւոց մարդ կան.
Զինչ է կերկին՝ երկաւ ա մի այն.
երկոտասան՝ եօթանեք եան.
Մենն մոլորակ՝ 'ի յերկոս եան.
միայն երկուքն՝ 'ի մին մին տան.
♑ ♓ ♄ Այծն ընդ ձկանըն զօհա լին.
♎ ♒ ♃ կշեռն և ջրհոսըն մուշթա րին.
♏ ♑ ♂ Կարիճն ու այծեղջիւրըն մառե խին.
♌ ☉ միայն առիւծն՝ ասի շամ սին.
♐ ♈ ♀ Աղեղնաւորն՝ խոյն զօհրա էն.
♉ ♊ ☿ ցուլն երկաւորն՝ օտարի դին.
♋ ☾ Իսկ խեցգետինըն՝ զամա րին.
երկուսն յատուկ՝ հայոց ազ գին.
Իսկ զյատկութիւն մոլորա կին.
թէ՞ որպէս դընան՝ յիւրեանց գօ տին.
Մի մի պատեն՝ եօթանե քին.
զերկոտասան՝ ազգ կենդա նին.
♄ Զօհալ աստղն՝ առաջին գօ տին.
է տանուտէր՝ նախկին դա րին.
Նա հասարակ՝ ըզկենդա նին.
Ճարեալ պատէ՝ յերեսուն տա րին.
Երեսուն ամիս՝ զմի կենդա նին.
երեսուն օր մին՝ աստիճա նին.
Որ 'ի կենդանիսն՝ յատուկ մին մին.
դոյ աստիճան՝ երեսնե կին.

Սա

Սա բնութժ ցուրտ՝ է և չո րին.
չոր՝ բայց խառնի՝ յայլոց բա րին.
Սա գոյն ունի՝ յատուկ դե ղին.
կայծն է և ձուկն՝ իւր կենդա նին. ♑ ♓
Տիրէ 'ի մարդըն՝ սև մաղ ձին.
օրն իւր շաբաթն. հին կիրա կին.
Ունի զհաճատ՝ հրէից ազ գին.
մինչ 'ի կէս օրն՝ է 'ի կռ սին:
Իսկ երկրորդ ատոյն՝ է մուշթա րին. ♃
սա է կարգեալ՝ յերկրորդ գօ տին
Ի՝ տանուտէր՝ երկրորդ դա րին.
բնութժ բարի՝ ամենե ին.
Սա ջերմ և գէջ՝ է անդըս տին.
ընդդէմ չարութն՝ երևա կին.
'Ի՝ սա կենդանիքն՝ ամենե քին.
երկոտասան՝ ամք մըձա րին.
Նոյն քան ամիս՝ կենայ 'ի նը մին.
և նոյն քան օր՝ յատոնձա նին.
Արակ ունի՝ բազխա կին.
կշիռն և ջրհոսն՝ իւր կենդա նին. ♎ ♒
Տիրէ 'ի մարդըն սա լեր դին.
ունի սա զօր՝ հինգշաբա թին.
Մինչ 'ի կէս օրն՝ կայ 'ի կըշ ռին.
ունի զհաճատ՝ քրիստոնէ ին.
Երրորդ մառեխն՝ է դժնայ ին. ♂
կարգած ունի՝ զերրորդ գօ տին.
Սա տանուտէր՝ երեք դա րին.
չարաբնութժ ամենե ին.
Զ կենդանակերպսն՝ 'ի միա սին.
տարի ու կէս՝ պատէ զնո սին.

Ի. մս

Ամիս ու կէս՝ կենայ 'ի նը — մին.
և օր ու կէս՝ յաստիճա — նին.
Սա բնութեամբ ջերմ՝ է և չո — րին.
դոյնն իւր կարմիր՝ ամենե — ւին.
Արևնաշխարհքն՝ 'ի սա ծնա — նին.
և դասք չարեացն՝ խմբա — սին.
Տեսէ մարդոյն խառնեաշ մաջ — ձին.
երեք շաբաթն է օր նո — րին.
♑ Ամէնչ 'ի կէս օրն կայ 'ի կար — ծին.
և այծեղջիւրն՝ է յետ նո — րին.
Ոսնի հաճառ՝ զանհաճա — տին.
և յաջողէ՝ չարագոր — ծին.
Ջի ամենայն չարք որ լի — նին.
յատուկ այս աստղս՝ ծընա — նին.
⊙ Ջորս արեգակն է լուսա — ծին.
շամն անուանի՝ յայլոց կար — գին.
Ճեմէ փառօք՝ 'ի չորս դօ — տին.
է տանուտէր՝ չորրորդ դա — րին.
Բնութեամբ բարի՝ է սա կըր — կին.
լուսատպածառ՝ և ջերմա — յին.
Ջ կենդանակերպն՝ 'ի միա — սին.
սա վըճարէ՝ 'ի մին տա — րին.
Ամ մի ամիս՝ կենայ առ — մին.
մին օր յամէն՝ աստիճա — նին.
Սա թագաւոր է իւր ազ — գին.
♌ միայն առ իւծն՝ իւր կենդա — նին.
Տեւէ 'ի մարդըն սա սըր — տին.
է յատուկ օրն՝ իւր կիրա — կին.

Ի

՚Ի հաճատոյ մասն է որ մին.
Արշալուսակայինն՝ ըստ ուղղու թխն.
Հենգլին զօհրայն՝ է ըստ կարգ դին. ♀
՚ի հինգերորդ՝ կարգեալ գօ տին.
Սա տանուտէր է հինգ գա բին.
Եւթըն բարի ամենե ին.
Սա բնութեամբ գէջ՝ մասն էնչ ջերմ մին.
ու խոնարար՝ յամենե սին.
Սա կէս տարի՝ պտտէ զգօ տին.
և կէս ամիս՝ ՚ի մին կեր պին.
Կէս օր կենայ՝ յատտիճա Նին.
խոյն և աղեղն՝ իւր կենդա Նին. ♈ ♐
Ութերկամանցն՝ տիրէ մար գին.
օրն իւր յատուկ՝ է ուրբա թին.
Նայց սա ունի՝ զհաճատ տաճ. կին.
չնայօղ պըտնօղ՝ նըման նա ցին.
Ունկըրանոյ՝ ալպէս նա քին.
բայց կու սիրէ՝ զխաղալու թին.
Մեց օտարիտ՝ ՚ի վէց գօ տին. ☿
և տանուտէր՝ ՚ի վէց գա րին.
Օղնէ բարւոյն՝ այլև չա րին.
բայց գգիտութեանցն՝ աջղէ հո. գին.
Սա մերձ շրջի՝ ընդ արև ին.
վասն այն երկար՝ ոչ երև ին.
Երեք ամիս՝ պտտէ երք Նին.
զկենդանակերպսն՝ ՚ի միա սին.
Եօթն օր և կէս՝ ՚ի մին կեր պին.
և երեք ժամ՝ յատտիճա Նին.

Ի՛ բնութեամբ չոր՝ գոյնն երկա թին.
պղնձատեսակ՝ որակ 'ի նը մին։
♉ ♊ Յուլն ճեկունոյն՝ իւր կենդա նին.
տիրէ մարդոյն՝ ուղեղ գլը խին։
Ի՛ ծառատուն՝ ամենե ին.
իմաստակերքն՝ 'ի սա ծնա նին։
Չարեբշտաթն՝ է որ նո րին.
մինչ 'ի կէս օրն՝ կայ առ ցու լին։
Իսկ յետ նորան՝ եկաւո րին.
ան ծընաւ՝ 'ի սմա գա րին։
☾ Իսկ եօթներորդ՝ լուսնի զօ տին.
ուր և իշխան՝ է եօթն գա րին։
Այս թագուհի՝ երկնից ա սի.
բայց պայծառ է՝ բնութիւն տա րին։
Այս 'ի յամին՝ պատէ զգօ տին.
երկու օր և կէս՝ 'ի մին կեր պին։
Ի՛ է 'ի մին ժամ՝ յառաջնա նին.
ունի զհունա՝ սաղու կե ցի։
Այս բանակէ՝ երկնից գըն դին.
գաղղումն տայ՝ յերկիր սո րին։
Բայց որ 'ի սա՝ ծընանի ցին.
չառ փորձութեան՝ դիպեալ լի նին։
Նութիւնն իւր էգ՝ և ցըրտա յին.
խոնաւ և գէջ՝ ամենե ին։
Բայց սա տղէ՝ 'ի ծնունդ սա րին.
և տայ ածումն՝ որոյ ծնա նին։
♋ Խեցգետինն է՝ իւր կենդա նին.
տիրէ 'ի մարդըն սա թո քին։

Երկուշաբաթն՝ է օր սո րին.
և կարծօրեայքն՝ ՚ի սա ծնա նին.
Ինչ է յատուկ հաճատ սո րին.
խառնահաճատքն՝ ամենե քին.

Վասն երկոտասան հողմոց՝ հնչող կողմանց։

Հընչեալ հողմունքն զանա զան.
՚ի չորս կողմանց՝ աշխարհի դան.
Երեք երեք սո սննձնա կան.
որք են բոլորն՝ երկոտա սան.
Արևելեայն՝ ասի եւ րոս.
հարաւայնոյն՝ ասի նո տոս.
Արևմտեայն զեփիւ ռոս.
բորէաս ասի հիւսիսայ նոյն.
Արևելեայն՝ եւրոսի դաս.
ապէլիոտ՝ և կեկի աս.
Լիբանոտոս՝ հողմն է այս.
եւրանոտոս՝ հարաւ է այս.
Իսկ արգեստէս՝ արևմտ եայս.
զեփիւռ և լիբս՝ են ՚ի մի դաս.
Հիւսիսայիններն է բորէ աս.
ապարքիաս՝ և թրասկի աս.
Եւրոս բնութեամբ՝ է ջերմաց լին.
տաղատարակ՝ բերէ լինք նջին.
Զեփիւռդ՝ հողմըն բա րին.
արև անձրև՝ ՚ի միա սին.
Կեկիաս չոր՝ է անդրա սին.
յամպելցնէ՝ զամենե սին.
Արևելեայք՝ ասի սո ցին.
զոր երկքեանն՝ ներդործե ցին.

Լիբանոսու՝ հալածայ — ին.
մէջ մառախլած՝ անձ մի բղը — ղին.
Վատոս որոտ՝ փայլակնա — ծին.
և խիստ անձրև՝ հեղեղայ — լին.
Նմ բանասու՝ ջերմ և քա — րին.
հալէ զպաղս՝ անհընա — րին.
Այս երեքեանն՝ 'ի միա — սին.
հարածայլին՝ հողմիք կո — չին.
Իսկ արգեւաւէս՝ կայծղ ամ — պին.
զեփիւռ զծաղիկ՝ բուսյնէ նոք — նին.
Լիբս անձրևօք՝ զարնանայ — ին.
ուռգանէ՝ զամենե — ռին.
Իսկ փոռխոս՝ հիւսիսայ — ին.
զամպըն կալէ՝ զանձրեն 'ի նը — մին.
Ապարքտիաս՝ ցուրտ գ-ձնայ — ին.
ածէ կարկուտ՝ անհընա — րին.
Իսկ Թրասկիաս՝ է հուսկ վեր — ջին.
նա ձիւն կալէ՝ ձրմերայ — ին.
Այս են հողմունք՝ ամենե — քին.
և այսքան գործ՝ յատուկ նո — ցին.

Վասն Եօթանց աստեղաց կենդանակերպեց.

♈ Այն որ իշխան՝ է անուա — պայ.
տասն և վեց աստղ՝ կայ 'ի նը — մա.
♉ Ցուլն որ աճեղ՝ ձայնիւ գո — ռայ.
երկոտասան՝ աստղ նո — բայ.
♊ Երկուորն իշխան՝ լինէ այ — ւոյ.
երկոտասան՝ աստեղք Թո — ճայ.
♋ Խեցգետին իշխէ՝ հողմոյն հիւսի — սոյ.
տասն և եօթն աստղ՝ է 'ի լու — սոյ.

Բախծն

Առիւծն լուսան՝ արեւ	լից·	♌
երկքատասան՝ է աստղս	լից·	
Կոյսն մաքուր՝ է ՚ի յախ	տից·	♍
տասն և երեք՝ աստղ է ՚ի	կից·	
Կշիռն ունի՝ զարձ հաւա	ատր·	♎
երկոտասան՝ աստղահա	մար·	
Կարիճըն չար՝ և ցրտա	քար·	♏
տասն և երկու՝ աստղ անքաք	քառ·	
Աղեղն է ցուրտ՝ և զառնա	շուն·	♐
նա քրսան աստղն՝ է անմբ	տուն·	
Իսկ այծն է գէջ՝ հարաւա	շուն·	♑
քսան երկու աստղն՝ է անուրր	տունք·	
Ջրհոսն է խոնաւ՝ հարաւայ	լին·	♒
աստեղս ունի՝ մէկ երես	նլին·	
Ձուկըն ցամաք՝ է ընդ խոյ	լին·	♓
տասն և եօթն աստղ՝ կայ ՚ի նք	մին·	
Զօհալ աստղն է՝ անկայո	լով·	♄
մուշթարին պարզ՝ օդախառ	նուլ·	♃
Մառեխին կիզիչ՝ ապակա	նող·	♂
շամս ջերմայինն՝ հաստ ցա	նող·	☉
Իսկ զոհրան է՝ մահացու	ցէն·	♀
և ատարիտ՝ օդոյ մեա	սին·	☿
Լուսինն պարզ՝ և սառու	ցէն·	☾
այս յատկութիւն՝ եօթանց աստե	ղից·	

Աստ

Վասն ընթացից արեգականն՝ առ կենդանակերպսն ։

Այլ և յայտնեալ՝ մեկնեմ զայս բան.
յատուկ յատուկ՝ առանձնա կան։
Զպէսպէս ընթացս՝ արեգա կան.
առ կենդանակերպսն՝ երկոտա սան։
Ը՞նդ խոյին եղջիւրն՝ է գընացք նո րին.
և ընդ ցլոյն՝ պարանո ցին։
Ընդ երկաւորին՝ նրբաց տե ղին.
նոյն և ընդ կուրծսն խեցգետ նին։
Ը՞նդ առիւծին մէջքն՝ է գնացք նո րին.
և ընդ երանս՝ երթայ կու սին։
Ընդ կշռին ձեռս՝ ընդ մէջ կար ճին.
և ընդ սրունս՝ աղեղնաւո րին։
Ընդ բարձն երթայ՝ այծեղջեւ րին.
և ընդ ականջսն ջրհո սին։
Եւ ընդ ձըկան՝ ոտից թա թին.
այս է յատուկ՝ ընթացք նո րին։

○ ♈ ♉ ♊ ♋ ♌ ♍ ♎♏ ♐ ♑ ♒ ♓

ԱՒԱՐՏ.

Վերջաբանութիւն համառօտ, և յիշատակարան Տեղեկագրողաց տառէս.

Փառք՝ պատիւ և երկրպագութիւն գոհութենա-
կան անլռելի փառաբանութիւն, երրեակ և մի ան-
բաժանելի Էութեան՝ Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ,
որ արժանացոյց՝ զօրացուցանելով զմերս տկարութիւն,
հասանել 'ի յաւարտ՝ ապագրութեան 'ի լոյս ընծայեց-
ման ուղղափառ Ճշմարտութեանց և գեղեցկաբան տետրա-
կիս. որ ըստ երևման՝ փոքր քանակութիւն՝ ըստ հատին
մանանխոյ՝ 'ի փոքրկէն վարդապետեցելոյ, բայց զօրութք՝
ունի մեծանալ՝ լուսաւորելով զմիտս՝ անխոնջ աքնեաց.
մանկ ընթերցասիրացն, մինչև բարձրաթռիչ իմաստա-
սիրացն պարուց՝ ըստ Թռչնոց երկնից՝ գալ և հանգչել
'ի Ճշմարտափակ եզերակացութիւն՝ և 'ի յանկեղծի ըղձիւս
մշտականաչ ոստոց նորա.

Ուստի ընթերցողք և լսողք զայն՝ պարտաւոր
գձեզ համարեսջիք՝ 'ի մաքուր և 'ի յազգու յաղօ-
թս ձեր՝ յիշատակելոյ զարժանաւոր յիշման՝ և զնպաստակ-
ցն ազգասիրական կատարելութե, զ'ի Հնդիկս 'ի Մատ-
րաս բնակեալ Մեծահաւատ և Բարեպաշտօն Հայկ-
ազնեայ Հասարակութիւն. որք արդար և տիրապարգև
վաստակօք՝ արդեամբք և գրչիւք իւրեանց, նոր Հիւսի-
սական Տէրութեան՝ 'ի Նոր Նախիջևան քաղաքի. 'ի
Սուրաթ բնակեալ Ջուղայեցի Պայծառ Իշխան՝ Գ.և
բարեան յԱ.զոյ Յոհաննէսեանէ կառուցեալ՝ բարեկարգ
Դպրոցացն և Ուսումնարանացն, ըստ նմին կենսայօժար
կամօք և սիրով մատուցին զնպաստ և 'ի վերայ այնր նմի
ընծայեց ցանկալի Տպարանիս մերոյ՝ արժանաւոր պայծ
առացեալ փայլեցն եղեն բարեաւ իթ պատճառք.

Սմին որոյ՝ և Ուսումնարանքն մեր՝ (որ 'ի Նորն
Նախիջևան.) ինքնակամ՝ նախայօժարութեամբ՝ ընծայելով
բարձրացուցանել զպարծս յիշեալ բարերարացն իւրեանց՝
'ի

'ի յաջողման երախտագիտութեան իւրեանց, (զի որք մի անգամ կամին տեղեկանալ զպատճառաց պայծառանալոյն իւրեանց, և ինքեանք ևս մասնակից գտանիլ, զլոյս տեսցեն, և այնու լուսով ազատաքայլ ձեռնարկ՝ առ այսպիսի ազգաօգուտ գործս՝ ինքեանց յորդեսցեն.) որ պարգևութեան 'ի լոյս ընծայեցին, թուով մեծ հարիւր, զիմաստնալիրս զայս Տետրակ. որ էր շարադրեալ սքանչելի բանաստեղծութեամբ 'ի Մեծ Բարունակեան Յովհաննու Երզնկացեցւոյ. յառաջական արդեամբք և ծախիւք՝ 'ի Հնդկս 'ի Մադրաս բնակելոյ՝ Մեծախորհուրդ և Ազատամիտ Հայկազնեայց Հասարակութեան.

Որոց զաւուրսն՝ ամենամեծ ած՝ ընդ այլոց գործոց թամիտ առատաձեռնութե՝ յայս գործ ազգաօգուտ՝ ինքնակամ օգնողայն՝ անձանց բարեսէրաց՝ բնակելոց 'ի զանազան գաւառս՝ 'ի կողմն Հնդկաց՝ յարեւթառոհմ և հայազգի լուսաւորչադաւանից՝ առատաբաշխ տրոցն 'ի փառս և 'ի պատիւ իւր մերընկալին, զշարեգիտակ նպատակին՝ յուսով և անկեղծութեան բնաւէլյն՝ անմրէպ պահմամբ՝ 'ի յանկ հանցէ. և զբարի յիշատակս իւրաքանչիւրոցն՝ 'ի յանջնջելի երանական մատեանն իւրում արձանացուսցէ Տէ՛ր ձեզ՝ ընդ մեզ բարեմտութեան առօթողացդ՝ մասն բարեաց պարգևեսցէ. ամէն.